

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΡΠΙΝΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ἄρθ. 11.)

(1848. Μάιος.)

Η ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ.

ΕΙΚΟΝΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.

Η Μελαγχολία.

Η εἰκὼν αὕτη εἶναι ὄλως συμβολικὴ. Τοιαῦται δὲ ἀλληγορικαὶ εἰκόνες εὐρίσκοντο τὸ πάλαι εἰς διαφόρους ναοὺς τῆς ἀρχαιότητος· τοιαύτη εἶναι ἡ εἰκὼν ἣν περιέγραψε καὶ ἄφησεν εἰς ἡμᾶς Κέβης ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος. Τοιαύτας εἰκόνας περιγράφει ὁ Ἀθηναῖος Φιλόστρατος, εὐρίσκομένας κυρίως εἰς τὰς στοὰς τῶν μεγάλων πόλεων· ἡ δὲ παρούσα εἰκὼν οὕσα νεωτέρα, εἶναι κατὰ μίμησιν, ὅσον ἔνεστι, τῶν τοιαύτης φύσεως ἀρχαίων εἰκόνων.

Καὶ πρὸς μὲν τὰ ἀριστερὰ τῆς εἰκόνης φαίνεται ὁ οὐρανὸς μετὰ τοῦ τόξου τῆς Ἴριδος, ἐπὶ δὲ νέφους λύκος κρατῶν δέλτον φέρουσαν ἐπιγραφὴν Λατινικοῦς γράμμασιν «MELENCOLIA» ἦτοι, μελαγχολία· ἄνωθεν δὲ τῆς δέλτου ταύτης παριστᾶται ὁ ἥλιος ῥίπτων τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ.

Οἱ ἀρχαῖοι φυσιολόγοι διὰ τῆς λέξεως μελαγχολία ἐνόουν τὴν αὐξήσιν ἑνὸς τῶν ζοιχείων τῆς ἀνθροπίνου φύσεως, συγκεκριμένης, ὡς οὗτοι ἐφρόνουν, ἐξ αἵματος, φλέγματος, χολῆς καὶ μελαίνης χολῆς· τὴν αὐξήσιν λοιπὸν τοῦ στοιχείου τούτου, ἦτοι τῆς μελαίνης χολῆς, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς ἐκάλουν μελαγχολίαν· εἰς τὸ πάθος τοῦτο ὑπέκυψαν οἱ μεγαλύτεροι ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος καὶ ὡς ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει «ὅσοι περιττοὶ γέγονασιν, ἢ κατὰ φιλοσοφίαν, ἢ ποιητικῆν, ἢ πολιτικῆν, ἢ τέχνην· καὶ οἱ μὲν οὕτως ὥστε λαμβάνεσθαι τῆς ἀπὸ μελαίνης χολῆς ἀρρώστημασιν, οἷον λέγεται τῶν τε ἡρωϊκῶν τῶν περὶ τὸν Ἡρακλῆα. Τούτοις ἔκφρασις γίνεται τοῖς ποσὶν ὡς συνέβη τῷ Ἀυσάνδρῳ. Οὕτω μελαγχολικὸς ἐγένετο ὁ Αἴας καὶ Βελ.λεροφότης, ὧν ὁ μὲν ἐκστατικὸς ἐγένετο παντελῶς, ὁ δὲ τὰς ἐρημίας ἐδίωκε· καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἡρώων ὁμοιοπαθεῖς φαίνονται τούτοις, ἔτι δὲ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ Πλάτων καὶ Σωκράτης ταῦτα ἔπαθον. Οἱ πλεῖστοι τούτων λᾶγροι εἰσὶ, σκληροὶ καὶ αἱ φλέβες ἐξέχουσιν. Οὐκ εἰσὶ δὲ πάντες οἱ μελαγχολικοὶ σκληροὶ, οὐδὲ μέλανες, ἀλλ' οἱ μᾶλλον κακόνυμοι.»

Καὶ ὁ μὲν κρατῶν τὴν δέλτον λύκος ἐμφαίνει τὸ ἀντικειμένον τῆς ἀλληγορίας· ὁ δὲ ἀκτινοβολῶν ἥλιος, τὴν διάχυσιν τοῦ φωτός, πρὸς ἐξήγησιν τοῦ σκοτεινοῦ μέρους τῶν συμβολικῶν εἰκόνων καὶ τῶν διαφόρων πλασμάτων καὶ φαντασιῶν, ὅσας ἀναφέρουσιν οἱ ἀρχαῖοι περὶ τῆς μελαγχολίας.

Ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς εἰκόνης φαίνεται γυνὴ καθήμενη, φέρουσα πτέρυγας καὶ χιτῶνα ποδήρη καὶ ἀλληγοροῦσα τὴν μελαγχολίαν· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς ἔχει στέφανον ἐκ κλάδων ἐλαίας καὶ ἀρκυρίου· ἐπιστηρίζουσα δὲ τὴν σιαγόνα αὐτῆς καὶ ῥίπτουσα γοργὰ βλέμματα διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς ὀφθαλμῶν, καὶ οἷον θεωροῦσα καὶ σκεπτομένη, προσπαθεῖ νὰ περιγράψῃ διὰ τῆς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γραφίδος τὰς βαθυτάτας ἐννοίας τῆς φύσεως. Ἐκ τῆς ποικίλως κεκοσμημένης ζώνης αὐτῆς δι' ἱμάντου πλατυσήμου, ἐκδίδονται πλέγματα, δι' ὧν κρέμονται διάφορα κλειθρα· ἡ ζώνη αὐτῆς ἐστὶ πεποικιλμένη διὰ κοσμημάτων μαργαριτοειδῶν μὲν πρὸς τὰ ἄνω, σταυροειδῶν δὲ πρὸς τὰ κάτω· ὁ δὲ ἱματισμὸς αὐτῆς πελυειδῆς, κυματουμένων τῶν πτυχῶν τοῦ ἱματίου πενταχόθεν· ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς γυναικὸς ἐμφαίνει τὴν φρόνησιν αὐτῆς, ἦτοι τὸ διανοητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς καὶ τὰς διαφόρους πνευματικὰς ἐργασίας αὐτῆς· τὴν δὲ κεφαλὴν ἔχει κεχωρισμένην κατὰ τὸ ἄνωθεν τῆς κόμης, ὡς μυθολογεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ Διὸς, ὅτε τῷ πελέκει τοῦ Ἡρακλῆου βληθεῖσα ἀνέφηγε τὴν Θεάν τῆς σοφίας· τοῦτο δὲ ἐπλάσθη ἐπίτηδες ὑπὸ τοῦ τεχνίτου τῆς εἰκόνης, ἵνα σημαντὴν τὴν ἐκπόρευσιν τῶν ἐννοιῶν, ἐμφανισμένην ὑπὸ τοῦ κλάδου τοῦ ἐλαιοφόρου δένδρου, τὸ ὅποιον λογίζεται ἡ τροφή τοῦ λύχνου· οἱ δὲ ἐξαρτώμενοι πλόκαμοι αὐτῆς, σημαίνουσι τὰς διαφόρους ἐννοίας· τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ζώνης ἐξαρτώμενα διάφορα κλειθρα, τὴν ἀνοιξίν καὶ ἐξήγησιν πολλῶν ἀποκρύφων τῆς φύσεως· ἡ δὲ ἐξήγησις αὕτη, γινομένη διὰ τῆς σειρᾶς τῶν φανομένων τοῦ κόσμου καὶ, καθὼς ἔλεγεν ὁ Τυανεύς Ἀπολλώνιος «ὁ ὀρθὸς τοῦς λύει διὰ τῆς πρώτης λύσεως τὴν σειρὰν τῶν ἐνεργειῶν τῆς φύσεως» ἐξεικονίζεται διὰ τῆς ταινίας ἐξ ἧς οἱ κρωσσοί, δι' ὧν τὰ κλειθρα ἐξήρτηται καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας φαίνεται εἰδὸς τι ἀναβάθρων ἐμφανουσῶν, ὅτι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς κατὰ βαθμὸν καὶ διὰ τῆς ἀρετῆς φθάνει εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῶν ἐρευνῶν τῆς ἀληθείας. Τῆς δὲ ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς γραφίδος ἡ μὲν ἄνω ἄκρη κεκόσμηται σχήματι σφαιρικῷ, ἡ δὲ ἑτέρα καλύπτεται ὑπὸ τοῦ χιτῶνος τῆς γυναικὸς· διὰ δὲ τοῦ συμβολικοῦ τούτου καλάμου ἐμφαίνεται ἡ περιγραφή τοῦ παντός καὶ τὰ μυστήρια τῆς φύσεως, ἅτινα

εἰσὶ κεκρυμμένα ἐν τῇ ἐπὶ τῆς γραφίδος σφαίρᾳ καὶ ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς γυναικὸς.

Ἐμπροσθεν τῆς γυναικὸς ταύτης φαίνεται καθήμενος νεανίας τις, οὗ τὰ μέλη, καὶ μάλιστα ἡ ὑπερμεγέθης κεφαλὴ, οὐδόλως ἀναλογουσι τῷ λοιπῷ αὐτοῦ σώματι· ὁ νεανίας οὗτος φαίνεται πτερωτός, καὶ τοῦτο σημαίνει ὅτι οἱ στοχασμοὶ καὶ αἱ νοεραὶ ἐργασίαι τοῦ σκεπτομένου καὶ μελαγχολοῦντος πετοῦσι τῇ δεξιῇ. Ἐπὶ δὲ τοῦ μετώπου αὐτοῦ εἰκονίζονται ῥυτίδες, ἐμφαίνουσαι τὸν μόχθον τῶν στοχασμῶν, ὡς καὶ ὅλον τὸ σχῆμα αὐτοῦ δεικνύει ἄνδρα τετραχωμένον ταῖς φροντίσι· κάθηται δὲ συνεσταλμένος, κεκυφὸς ταῖς φροντίσι, ὡσεὶ γέρον, φέρων κύλινδρον δέλτου εἰς τὴν δεξιάν αὐτοῦ καὶ ἔχων πόδας ἐξογκωμένους, ὡς εἰσὶ συνήθως οἱ τῶν μελαγχολικῶν, οἱ καθεστηκυῖαν ζωὴν ἄγουσιν· ὁ νεανίας οὗτος εἶναι ἐνταῦθα εἰς αὐτὸ τὸ σχῆμα, ἵνα δείξῃ ὅτι αἱ παράκλιροι καὶ υπερβολικαὶ φροντίδες καὶ μέριμναι καταγρηάσκουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῖς νέον ὄντα κατὰ τὰ ἔτη, καὶ τρόπον τινὰ κατακάμπτουσαι τὸ εὐθὲς καὶ νεανικὸν σῶμα αὐτοῦ ὁμοιοῦσιν εἰς κυρτοῦ γέροντος θύλακον. Τρέφουσι δὲ μόνον τὴν κεφαλὴν, ὡς γινομένων ἐνταῦθα τῶν διανοητικῶν ἐνεργειῶν, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα, κατὰ τὸν φυσιολόγον Γάλλ, ἐστὶν ἡ ἐξόγκωσις τῶν διαφόρων ὀργάνων τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦτο κατὰ φυσικὸν λόγον· διότι ὅποιον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος περισσότερο ἐργάζεται, ἐκεῖνο καὶ περισσότεραν τροφήν καὶ ἐκτύλισιν λαμβάνει.

Ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ νεανίου παριστᾶται κίων δωρικοῦ ῥυθμοῦ, ἀφ' οὗ ἐξήρτηται σταθμὸς, οὗ ἡ μία πλάστιγξ κλίνει καὶ βαρύνει ἐκ τοῦ μέρους ἔνθα ἡ πτεροφόρος γυνή, ὡς ἔχουσα τὸ ἀντίρροπον αὐτῆς μακρύτερον· τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι ὁ φροντισὶς τρυχόμενος καὶ μελαγχολῶν σταθμίζει ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα, προσθέτων τὰ βάρη διὰ τοῦ νοῦς ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς μιᾶς, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς ἄλλης πλάστιγγος. Καὶ μολονότι ἡ δεξιὰ πλάστιγξ φαίνεται μακρύτερα, ὡς ἀνεφέραμεν, μολοντοῦτο ὁ ζυγὸς τοῦ σταθμοῦ κλίνει πρὸς τὰ ἀριστερὰ· δεικνύει δὲ διὰ τούτου τὴν φυσικὴν πρὸς τὰ δύσκολα κλίσιν τοῦ μελαγχολοῦντος.

Ἄνωθεν δὲ τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικὸς παριστᾶται

κλειψύδρα κομφῶς κατασκευασμένη· τὸ δὲ χρονόμετρον τοῦτο τῶν ἀρχαίων ἐτέθη ἐνταῦθα, διὰ νὰ σημαντὴν, ὅτι ὁ μελαγχολῶν οὐδαμῶς διέρχεται τὰς ὥρας αὐτοῦ ἀνεπαίσθητος ἀλλὰ πεφροντισμένος· τοῦτ' αὐτὸ εἰκάζεται καὶ ἐπὶ τοῦ γνώμονος, ὃς παριστάνεται ἐπὶ τῆς κλειψύδρας ταύτης.

Πλαγίως τῆς κλειψύδρας καὶ ἐπίσης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικὸς παριστᾶται τετράγωνος δέλτος φέρουσα δεκαεξὶ κύβους, ἀνά τέσσαρας εἰς ἐκάστην πλευράν· ὁ πρῶτος κύβος φέρει τὸν ἀριθμὸν 6 καὶ ὁ τελευταῖος τὸν ἀριθμὸν 1· ὁ ἀριθμὸς 6, ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (καθὸ διπλάσιος τοῦ τρία) ὡς ἀριθμὸς τέλειος· ἡ δὲ μονὰς ὡς ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος παντός πράγματος, φέρουσα ἐν ἑαυτῇ τὴν ἀρχὴν, τὸ μέσον καὶ τὸ ἄκρον· ἦτοι, τὸ ὑπερτατον, τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα· τὰ περὶ ἐξηγήσεως ἀριθμῶν ἔγραψαν ἐπισταμένως διάφοροι τῶν ἀρχαίων καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα αὐτόν· τὸ δὲ νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ἐννοίαν ἐκάστου ἀριθμοῦ, ἐγγεγραμμένου εἰς τὸν πίνακα τοῦτον, εἶναι ἔργον ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ συγγράμματος ἡμῶν· τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι ἡ δέλτος αὕτη τῶν ἀριθμῶν ἐτέθη ἐνταῦθα διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι τοῦ μελαγχολοῦντος ὁ νοῦς εὐρίσκεται πάντοτε καταβεβηθισμένος εἰς στοχασμοὺς ἀπεράντους, ὑψηλοὺς καὶ δύσκολους, ἀλλὰ πάντοτε ἐδραῖους, ὡς ἐμφαίνουσι τὸ τε σχῆμα τῆς δέλτου αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κύβων.

Ἄνωθεν δὲ τῆς δέλτου ταύτης παριστᾶται κώδων μέγας ἀφ' οὗ ἐξήρτηται καλώδιον· ὁ δὲ κώδων οὗτος ἐτέθη ἐνταῦθα διὰ νὰ σημαντὴν τὴν συνεχῆ καὶ ἀλεπάλληλον νοεράν ἐργασίαν τοῦ μελαγχολοῦντος καὶ ὡς ὁ κώδων, ἡ ἡ Δωδωναῖα μαστιγξ, διὰ τοῦ βαρυήχου αὐτῶν πλήττουσαι τὰ ὦτα τῶν ἀνθρώπων ἀναπολοῦσιν εἰς αὐτοὺς τὴν ἰδέαν τῶν ἀντικειμένων, οὕτως εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μελαγχολοῦντος πᾶν περιστατικὸν φέρει βαθείας ἐντυπώσεις ἐπὶ τοῦ λογισμοῦ αὐτοῦ.

Πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς ἑδρας τῆς γυναικὸς φαίνονται ἐγκεχαραγμένα διάφοροι γραμμαῖ, αἱ μὲν ὀριζόντιοι αἱ δὲ κάθετοι. Καὶ αἱ μὲν ὀριζόντιοι εἶναι δώδεκα, ἐμφαίνουσαι τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, αἱ δὲ κάθετοι εἰσὶν ἐξοσπετήσαρες, ἐμφαίνουσαι τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονοκτίου· τόσον δὲ αἱ πρῶ-

ται, ὅσον καὶ αἱ δεύτεραι ἀλληγοροῦσι τὴν ἀδιάκοπον ἐργασίαν τοῦ νοερώς ἐργαζομένου ἀνθρώπου· ἐπὶ δὲ τῶν καθέτων γραμμῶν φαίνεται δίφρος τις σημαίνων τὸ ἐδραῖον τῶν νοημάτων μετὰ τὰς συνεχεῖς καὶ ἀλλεπαλλήλους ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπίσης παρὰ τὴν ἔδραν τῆς γυναικὸς παρίστανται σχήματά τινα ὁμοιόμορφα πασσάλους καὶ ἤλοις, ἐμφαίνοντα καὶ ταῦτα τὴν ἐνέργειαν τῶν μεγάλων φροντίδων τοῦ μελαγχολοῦντος καὶ τὴν ἐπὶ τῆς υἰείας αὐτοῦ προξενουμένην φθοράν.

(ὑπὸ Κ. Π.)

Η ΥΠΟ ΔΥΟ ΣΥΖΥΓΩΝ ΔΙΑΦΙΛΟΝΕΙ- ΚΟΥΜΕΝΗ ΓΥΝΗ.

Ὁ Ἰωσήφ Γορέττος, υἱὸς βράπτου τινὸς ἐν Ῥώμῃ, νέος φύσει εὐφυῆς, χαρίεις καὶ φιλόπονος καὶ λαβῶν ὀπωσοῦν καλὴν ἀνατροφὴν, καθ' ὅσον ἠδύναντο νὰ συνδράμωσιν εἰς τοῦτο οἱ χρηματικοὶ πόροι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, εἴλκυσε τὴν καρδίαν τῆς νέας Ἀγγελικῆς, μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ Ἀντωνίου Κάλλα, πλουσίου ἐμπόρου τῆς πόλεως ταύτης, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔτρεφε παιδιόθεν σφοδρὸν ἔρωτα· ἐπειδὴ δὲ ὁ πατὴρ τῆς νέας μαθὼν παρὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν Γορέττον κλίσιν αὐτῆς καὶ ἐρευνήσας καὶ πληροφορηθεὶς περὶ τῆς καλῆς ἠθικῆς διαγωγῆς τοῦ νέου, συγκατένευσε καὶ ὑπεσχέθη εἰς τὴν Ἀγγελικὴν νὰ ἐνώσῃ αὐτοὺς εἰς γάμον, οἱ δύο ἐρασταὶ ὤμωσαν πρὸς ἀλλήλους αἰώνιον πίστιν.

Ἀλλὰ ταῦτοχρόνως ἡ ἐν Ἰταλίᾳ στρατολογία τοῦ Ναπολέοντος κατέγραψε τὸν Ἰωσήφ Γορέττον εἰς τὰ ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ Ἰταλικά τάγματα, μετ' ὧν ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ῥώμης· ἡ πρὸς τὴν Ἀγγελικὴν τελευταία ἐπιστολὴ τοῦ Γορέττου, γεγραμμένη ἐκ Βερολίνου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Μαρτίου τοῦ ἔτους 1812, εἰδοποιεῖ αὐτὴν, ὅτι τὸ χρέος τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ κατασταθῇ διὰ τῆς δόξης τῶν ὀπλων μᾶλλον ἄξιος αὐτῆς, ἠνάγκασαν αὐτὸν ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Ναπολέοντα εἰς τὴν κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐκστρατείαν· ὑποσχόμενος δὲ ὅτι θέλει ἀναγγέλλει τὰ κατ' αὐτὸν δι' ὧν τὸ δυνατὸν συνεχῶν ἐπιστολῶν, ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῇ, ὡμνυεν ὅτι θέλει φυλάξει αἰώνιως πιστὸν τὸν πρὸς αὐτὴν εἰλικρινῆ αὐτοῦ ἔρωτα.

Ἡ μετ' ὀλίγον ἐπακολουθήσασα καταστροφὴ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ἐν Ῥωσίᾳ ἔφερε τὸν τρόμον καὶ τὴν ἀπελπισίαν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς εὐαίσθητου Ἀγγελικῆς· ὁ πατὴρ αὐτῆς ἔγραψεν εἰς διάφορα μέρη ζητῶν πληροφορίας περὶ τῆς τύχης τοῦ Γορέττου, πολλοὶ τῶν ἀκολουθησάντων τὴν ἐκστρατείαν ταύτην Ἰταλῶν εἶχον ἤδη ἐπιστρέψει εἰς τὴν πατριὸν ἐστίναν, ἄλλοι διασκορπισθέντες εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου εἰδοποίησαν τοὺς φίλους αὐτῶν περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς, ἀλλ' οὐδεμία εἴδησις ἐφαίνετο οὐδαμῶθεν περὶ τοῦ Γορέττου, ἡ δὲ γενικὴ ἰδέα εἶχεν ἀποφασίσει, ὅτι ἀναμφιβόλως ἐτάφη ὑπὸ τὰ πύγη τῆς Ἀρκτου.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1815 ὁ πατὴρ τῆς Ἀγγελικῆς ἤρχισε νὰ παρακινῇ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ νυμφευθῇ τινὰ τῶν πλουσίων νέων τῆς Ῥώμης· ἀλλ' ἡ Ἀγγελικὴ, καὶ τοι ἤδη ἀπηλπισμένη περὶ τῆς ἐν τῇ ζωῇ ὑπάρξεως τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς, δὲν ἠθέλησεν ὁμως οὐδόλως νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τοῦτο· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς ὑπέργηρος ἤδη ὢν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ πρὶν ἢ ἀποθάνῃ νυμφευμένην τὴν μονογενῆ αὐτοῦ θυγατέρα, εἶχε καταστήσει εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμνηχανίαν βλέπων τὸ ἀμετάθετον τῆς Ἀγγελικῆς· ἐπὶ τέλος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1821, ἡ Ἀγγελικὴ εἶτε ὑπείκουσα εἰς τὴν πατρικὴν ἐπιθυμίαν, εἶτε καμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, συγκατένευσε καὶ συνεζεύχθη εἰς γάμον μετὰ τοῦ Βικεντίου Περόνου, εὐγενοῦς Ῥωμαίου.

Καὶ ὁ μὲν πατὴρ τῆς Ἀγγελικῆς ἀπέθανε τρεῖς μῆνας μετὰ τὸν γάμον τοῦτον. Κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα τοῦ ἔτους 1822 ἡ σύζυγος τοῦ Βικεντίου Περόνου περιπεσοῦσα εἰς ὀξείαν νευρικὴν ἀσθένειαν, ἐτελεύτησεν εἰς τὰς 17 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ὁ δὲ Ἰωσήφ Γορέττος περιπεσὼν εἰς διαφόρους τύχας, μετὰ τὴν ἐν Ῥωσίᾳ καταστροφὴν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων καὶ κατανήσας μέχρι τῶν ἐνδοτέρων μερῶν τῆς Σιβηρίας, μόλις ἠδυνήθη νὰ ἐπανακάμψῃ τότε καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὴν Ῥώμην τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, καθ' ἣν ἡ Ἀγγελικὴ ἐκομίζετο νεκρὰ εἰς τὸν τάφον.

Ἡ θεὰ μεγαλοπρεποῦς νεκρικῆς συνοδίας ἠρέθισε τὴν περιέργειαν τοῦ Γορέττου, ὅστις ἐρωτήσας τινὰ τῶν διαβατῶν περὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς οἰκογενείας

τοῦ προπεμπομένου νεκροῦ, ἔμαθε παρ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ ἀποθανοῦσα ὠνομάζετο Ἀγγελικὴ, σύζυγος τοῦ εὐγενοῦς Βικεντίου Περόνου καὶ μονογενῆς θυγάτηρ τοῦ πλουσίου Ἀντωνίου Κάλλα.

Ὁ Γορέττος ἔμεινεν ἀκίνητος, ὡς ὁ ὁδοιπόρος τοῦ ὁποῖου τὴν ὕπαρξιν ἀπεβρόφησε διὰ μιᾶς ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πεσὼν κεραυνός.

Ἄλλ' ἀναλαβὼν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ ἀπεφάσισε νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἴδῃ ἔτι ἅπαξ τὸ ἀντικείμενον τοῦ πολυχρονίου αὐτοῦ σφοδροῦ ἔρωτος καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τὸν τελευταῖον πικρὸν ἀσπασμόν. . . . Διευθύνθη λοιπὸν τὸ ἔσπερας πρὸς τὸ νεκροταφεῖον καὶ συνδιαλεχθεὶς μετὰ τοῦ νεκροφύλακος κατέπεισε διὰ πολλῶν χρημάτων νὰ εἰσάξῃ αὐτὸν εἰς τὸ οἶκημα, ὅπου ἐφυλάττετο κατὰ τὴν συνήθειαν τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς Ἀγγελικῆς, μέχρις οὗ παρέλθῃ ἡ διὰ τὴν ταφὴν ὑπὸ τῶν νόμων ὠρισμένη προθεσμία, καὶ νὰ ἀνοίξῃ τὴν λάρνακα διὰ νὰ ἀπασθῇ τὸ σῶμα αὐτῆς. Ὁ νεκροφύλαξ ἠνοιξε τὴν λάρνακα καὶ ὁ Γορέττος βίβησεν ἐπὶ τοῦ σώματος περιεπτύσσετο τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ . . . ἀλλ' ἀπροσδοκῆτως ἠσθάνθη ὅτι τὸ σῶμα τῆς Ἀγγελικῆς διετῆρει εἰσέτι ἰκανὴν θερμότητα, αἰφνηδία δὲ κινήσεις τῶν ἐλεφάρων καὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐβεβαίωσαν αὐτὸν, ὅτι ἡ Ἀγγελικὴ ἀναπνέει εἰσέτι. Βοηθούμενος λοιπὸν ὑπὸ τοῦ νεκροφύλακος ἐπανέφερον αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν καὶ μετεκόμισεν ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

Καὶ ὁ μὲν νεκροφύλαξ φοβούμενος μὴ πάθῃ, διότι ἐναντίον τῶν χρεῶν αὐτοῦ ἠνοιξε τὴν λάρνακα, καταπεισθεὶς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν παρακλήσεων καὶ δώρων τοῦ Γορέττου, θέσας ἄχυρα καὶ λίθους ἔνδον τῆς λάρνακος καὶ καρφώσας αὐτὴν ἔθαψε τὴν ἐπαύριον ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ὑποψίας. Ὁ δὲ Γορέττος ἐπιδαφιεύσας εἰς τὴν Ἀγγελικὴν πᾶσαν περιθάλαψιν ἐπανεφέρεν αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν· ἀφοῦ δὲ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ Ἀγγελικὴ ἐπανέλαθεν ἐντελῶς τὴν υἰείαν αὐτῆς, παραλαβὼν ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἀγκῶνα καὶ ἐπιβίβασθεὶς ἐπὶ πλοίου μετέβη εἰς Νεάπολιν, ὅπου συνεζεύχθη εἰς γάμον μετ' αὐτῆς.

Ὁ Γορέττος καὶ ἡ Ἀγγελικὴ ἔζων εὐτυχεῖς εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὅτε μετὰ ἕξ περίπου μῆνας ὁ Βικέντιος Περόνος, περιηγούμενος τὴν Ἰταλίαν καὶ φθά-

σας εἰς Νεάπολιν, περιεπάτει μίαν πρωίαν ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου τῆς πόλεως ταύτης· αἰφνης κατὰ τὴν ἐξοδὸν αὐτοῦ ἐκ τινος τῶν δεινροστοιχιῶν τοῦ κήπου τούτου, βλέπει ἄνδρα ἔχοντα ὑπὸ τὸν βραχίονα αὐτοῦ γυναῖκα, τῆς ὁποίας ἡ θεὰ κατετάραξεν ὅλας αὐτοῦ τὰς αἰσθήσεις· ἡ ἐκπληκτικὴ κραυγὴ, ἣτις διέφυγεν ἀκουσίως ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Περόνου, ἐπέσυρε τὸ ἐλέμμα τῆς γυναικὸς ταύτης, προσεχούσης μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ συνοδεύοντος αὐτὴν ἀνδρός· ἀλλ' ἡ ἐπακολουθήσασα ταραχὴ τοῦ προσώπου αὐτῆς μετὰ τὴν θέαν τοῦ Περόνου, διακεκομμένα τινὲς λέξεις, τὰς ὁποίας αὐτὴ ἐφάνη ψιθυρίζουσα πρὸς τὸν συνοδοιπόρον αὐτῆς, μετὰ τοῦ ὁποῖου ἐστράφη ἐν τῷ ἄμα πρὸς τὰ ὀπίσω, ὑπερηύξησεν τὸν τρόμον καὶ τὴν ὑποψίαν τοῦ Περόνου.

Τὸ ῥηθὲν ζεῦγος εἶχεν ἤδη ἰκανῶς ἀπομακρυνθῆ τοῦ κήπου, ὅτε ὁ Περόνος εἶτε ἐξ αὐτομάτου ὄρμηξ, εἶτε ἐκ συλλογισμοῦ, ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ τρέξῃ κατόπιν· ἔσπευσε λοιπὸν τρέμων, ἐπρόφθασεν αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τέλους ἐβεβαίωθη ὅτι ἡ γυνὴ αὐτῆς εἶναι . . . ἡ ἰδία αὐτοῦ σύζυγος.

Ἀμνηχανῶν καὶ μὴ δυνάμενος νὰ κατανοήσῃ τὴν παράδοξον ταύτην περίστασιν, ἔκρουσε τὴν θύραν τῆς οἰκίας εἰς τὴν ὁποίαν εἶδεν αὐτὴν εἰσερχομένην· ὁ δὲ Γορέττος ἐξεληθὼν διηγήθη πρὸς αὐτὸν ὅλον τὸ ἱστορικὸν τῶν διατρεξάντων καὶ ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Ἀγγελικὴ εἶναι νόμιμος αὐτοῦ σύζυγος.

Ὁ Βικέντιος Περόνος διευθύνθη ἀμέσως εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ κατεμήνυσε τὸν Γορέττον ὡς ἄρπαγα τῆς συζύγου αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπῆτει νὰ λάβῃ διὰ τῆς βίας τῶν νόμων. Ἡ ὑπόθεσις παρεπέμφθη εἰς τὸ δικαστήριον, οἱ δὲ ἐπισημότεροι δικηγόροι τῆς Νεαπόλεως ἔλαβον μέρος εἰς τὴν παράδοξον ταύτην δίκην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἕκαστος τῶν μερῶν ἐπροσπάθει νὰ ἐφαρμώσῃ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος τὰ περὶ γαμικῶν δικαιωμάτων καὶ περὶ λύσεως τοῦ γάμου ἄρθρα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου· διότι οἱ μὲν δικηγόροι τοῦ Βικεντίου Περόνου δίσχυρίζοντο, ὅτι ὄντος τούτου νομίμου συζύγου τῆς Ἀγγελικῆς καὶ μὴ μεσολαβήσαντος διαζυγίου, ὁ μετὰ τοῦ Γορέττου αὐτῆς γάμος εἶναι ἄκυρος, ὡς γενόμενος συνεστῶτος ἤδη τοῦ πρώτου γάμου, καὶ ἐπομένως ἡ Ἀγγελικὴ πρέ-

πει ν' αποδοθῆ εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς Βικέντιον Περόνον. Οἱ δὲ δικηγόροι τοῦ Ἰωσήφ Γορέττου ἀντέτεινον ὅτι, ἐπειδὴ ὁ μὲν Βικέντιος Περόνος ἐκλαβὼν θαναοῦσαν τὴν σύζυγον αὐτοῦ Ἀγγελικὴν, ἔθαψεν αὐτὴν, τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ταύτης διαζύγιον ἐξετελέσθη· ὁ δὲ Ἰωσήφ Γορέττος εὐρὼν αὐτὴν τεθαμμένην ἐντὸς τῆς νεκρικῆς λάρνακος καὶ ἐξαγαγὼν, ἔγεινεν αἷτιος τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ αὐτὴ εἰς νέαν ζωὴν, ἐλευθέραν παντὸς δεσμοῦ.

Τὰ δικαστήρια τῆς Νεαπόλεως ἀποροῦντα εἰς τὴν λύσιν τοῦ νομικοῦ τούτου ζητήματος, παρέπεμψαν τὴν ὑπόθεσιν ὑπὸ τὴν ἀλάνθαστον κρίσιν τοῦ Πάππα τῆς Ῥώμης, ὅστις δὲν ἐδίστασε ν' ἀποφασίσῃ, ὅτι ὁ μετὰ τοῦ Βικεντίου Περόνου γάμος εἶχε διαλυθῆ διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς τῆς Ἀγγελικῆς, καὶ ἐπομένως ἐπεκύρωσε τὸν μετὰ τοῦ Ἰωσήφ Γορέττου γάμον αὐτῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Εὐγλωττίας.

Τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων περὶ ἃ ἠσχολεῖτο ἡ δημόσιος καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν γινομένη τῶν ἀρχαίων ῥητορεία, καὶ τὸ ἔξοχον τῶν τιμῶν, δι' ὧν συνήθως ἀντημεῖδοντο οἱ εἰς αὐτὴν ἐκδιδόμενοι, ἐνεθάβρουν πολλοὺς μεγαλοφυεῖς ἀνδρας πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῆς ῥητορικῆς τέχνης.

Ἡ ῥητορικὴ, ἡ θεία αὕτη ἐπιστήμη, ἀγνωστος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκείνοις ἔθνεσιν Ἀσιανοῖς τε καὶ Αἰγυπτίοις, παρ' ὅς ἔλαβον ἀρχὴν αἰ πλεῖστοι τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ἐν μόνῃ τῇ Ἑλλάδι ἠκμασε καὶ ἐν αὐτῇ πολλὰ βραδέως καὶ ἐγεννήθη. Ὁ Σόλων καὶ Πεισίστρατος ὑπῆρξαν, οἱ πρῶτοι μεταχειρισθέντες τὴν τέχνην τῆς κατὰ τὴν ἀγορὰν ῥητορείας, καὶ πρῶτους αὐτοὺς κατατάττει ὁ Κικέρων μεταξὺ τῶν ῥητόρων· τὸ δὲ παράδειγμα τούτων ἠκολούθησαν ἀδιαλείπτως πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις πολιτευομένων, οὐδ' ἐξέλιπον ποτὲ εὐγλωττοὶ ῥήτορες ἀναπτύσσοντες εἰς τε τὸν δῆμον καὶ τοὺς ἀρχοντας τὸν τῆς εὐγλωττίας πλοῦτον.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ ῥητορικὴ περιεστρέφετο ὅλως εἰς πολιτικὰ πράγματα, κατεχομένη αἰετοῦ ὑπὸ τῶν εὐγενεστέρων πολιτῶν, οἵτινες οὐδὲν ἤττον διὰ τοῦ λόγου, ἢ καὶ διὰ τῆς χειρὸς, προϋνοῦν νὰ γίνωσι

χρήσιμοι εἰς τὸ κοινόν· ἢ δὲ εὐγλωττία ἦτο τὸ καταλληλότερον μέσον, δι' οὗ ἠδύνατο τις νὰ κυβερνήσῃ τὴν πολιτείαν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν περὶ τούτου πολιτικῶν τοῦ Πλουτάρχου παραγγελμάτων. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα οἱ σοφισταὶ ἤρχισαν νὰ δίδωσι κανόνας τινὰς περὶ τῆς τέχνης τοῦ λόγου, καὶ οὕτως ἐμορφώτο ἡ μελέτη τῆς ῥητορικῆς, διάφορος τῆς τῶν πολιτικῶν, ἀν καὶ οἱ φύσει εὐγλωτοὶ ἄνδρες, οἱ παρὰ τοῖς ὑστερον λαβόντες τὸ ὄνομα τοῦ ῥήτορος, ἐξηκολούθουν φυλάττοντες ἠνωμένην τὴν μελέτην ἀμφοτέρων καὶ ἐπίσης αὐτὰς μετερχόμενοι.

Ὁ Περικλῆς ἔδωκε λαμπρὸν παράδειγμα τῆς ἀληθοῦς ῥητορικῆς, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλάτωνος, αὐτὸς ὑπῆρξεν ἐντελέστερος πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων ῥητόρων· διότι οὗτος διδασχθεὶς τὴν μὲν φιλοσοφίαν παρὰ τοῦ Ἀναξαγόρου, τὰς δὲ λοιπὰς τέχνας παρ' ἄλλων ἐκ τῶν περιφημοτέρων διδασκάλων, καὶ συνεθισθεὶς εἰς τὸ ἐξετάζειν κατὰ βάθος καὶ ἀνερευνᾶν αἰετοῦ ἰδέας δυσκαταλήπτους καὶ λεπτολόγους, ἠδυνήθη νὰ τρέφῃ τὴν ἔξιν τοῦ μελετᾶν ἀπὸ τῶν φιλοσοφικῶν ζητημάτων εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἀγορὰν καὶ τοὺς δημοσίους ἀγῶνας λόγους καὶ διὰ τῆς ὀξύτητος τῆς διανοίας αὐτοῦ θεωρῶν τὰ ἀντικείμενα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἐποψιν, χωρὶς νὰ σπουδᾶσῃ μεγάλως πρὸς τὴν τέχνην τῶν λέξεων καὶ τῶν ῥητορικῶν ἐπινοιῶν, κατώρθωσε νὰ γίνῃ ἀπόλυτος κύριος τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες αἰσθανθέντες ὅτι κατεγοητεύοντο ἐκ τῆς γλυκύτητος τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ θαυμάζοντες συγχρόνως τὴν εὐροίαν καὶ γονιμότητα, κατήντησαν νὰ φοβῶνται τὴν δύναμιν καὶ τὴν γοητείαν τῆς αὐτοῦ εὐγλωττίας. Τὸ ὕψος τούτου ἠκολούθησαν καὶ Ἀλκιβιάδης καὶ Κριτίας καὶ Θηραμένης καὶ ἐστερέωσαν ἐν τῇ σοφῇ ἐκείνῃ πόλει τὸν θρόνον τῆς ἀληθοῦς εὐγλωττίας· ἀλλ' οὗτοι ἢ δὲν συνέταξαν ἐγγράφως ἰδίους λόγους, ἢ κατὰ δυστυχίαν δὲν διεσώθησαν εἰς τοὺς μετέπειτα, ἐπειδὴ οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων δοξάζουσιν, ὅτι οἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τινῶν ἐξ αὐτῶν ἀναγνωσκόμενοι τότε λόγοι δὲν ἦσαν γνήσιοι, ἀν καὶ μηδὲ οὗτοι δὲν ἔφθασαν ἕως εἰς ἡμᾶς.

Ὁ Πλουτάρχος ἢ, ὅστισδήποτε εἶναι ὁ συγγραφέας τοὺς βίους τῶν δέκα ῥητόρων μετὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ καταριθμουμένους, παρ' ἡμῶν δὲ ὡς τοῦ

Πλουτάρχου παρατιθεμένους, λέγει, ὅτι ὁ Ἀντιφῶν σύγχρονος τοῦ Περικλέους καὶ ὀλίγον μεταγενέστερος τοῦ Γοργίου, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ῥητορικοῦς λόγους γραφίας, πολλάκις καὶ ὑπὲρ ἄλλων συντάσσων, ὅπως οὗτοι ὑπερασπισθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου τὰς ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις. Ὁ Ἑρμογένης νομίζει ὅτι ὑπῆρξαν δύο Ἀντιφῶντες ῥήτορες, τῶν ὁποίων οἱ λόγοι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ περιεφέροντο, καὶ ἐπαινῆ μάλιστα τὸν Ῥαμνούσιον Ἀντιφῶντα, ὡς πρῶτον καλλιέργησαντα τὴν πολιτικὴν ῥητορικὴν· ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν ἀφήσει κατὰ μέρος ταύτας τὰς περὶ πρωτογενείας συζητήσεις ἐπὶ χρόνου τοσοῦτον ἀφ' ἡμῶν ἀφεστώτος, οὐδὲ θέλομεν ὀμιλεῖν περὶ Ἀντιφῶντος, Ἀνδοκίδου καὶ διαφόρων ἄλλων τῆς τότε ἐποχῆς ῥητόρων· διότι μόνον ὁ Λυσίας καὶ Ἰσοκράτης δικαίως ἐπισύρουσι κατὰ πρῶτον τὴν προσοχὴν τοῦ θέλοντος νὰ θεωρήσῃ τὴν τῶν Ἑλλήνων ῥητορίαν.

Καὶ ὁ μὲν Κικέρων ἐπαινῆ συνεχῶς τὴν λεπτότητα τοῦ Λυσίου καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ Ἰσοκράτους· ὁ δὲ Κυντιλιανὸς παριστᾷ τὸν Λυσίαν ὡς λεπτόν, εὐφραδῆ καὶ τέλειον κατὰ τὸ ἐκθέτειν καὶ διδάσκειν· ὁ δὲ Φαβωρίνος συγκρίνων τὸν Λυσίαν πρὸς τὸν Πλάτωνα ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ λέξιν δύναται τις ν' ἀφαιρέσῃ, χωρὶς νὰ συναφαιρέσῃ μέρος τῆς γλαφυρότητος αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ τοῦ Λυσίου, χωρὶς νὰ παραβλάψῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ διεγειρόμενον αἰσθημα. Ὑπὲρ πάντας ὁμῶς ὁ ἐξ Ἀλικαρνασσοῦ Διονύσιος ἀνέλαβε νὰ ἐπαινέσῃ τὴν τοῦ Λυσίου εὐγλωττίαν· κυριολεξία, ἀκρίβεια, ἀξιοπρέπεια, ἐμψυχία ἐκφράσεως, ἀφέλεια, σαφήνεια καὶ βραχυλογία, εἶναι ἀρεταὶ τὰς ὁποίας μᾶλλον εἰς τὸν Λυσίαν, ἢ εἰς πάντα ἕτερον ἀνομολογεῖ ὁ Διονύσιος. Πρὸς τούτοις δὲν διατάζει νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι πρῶτος ὁ Λυσίας συνέστρεψε τοὺς στοχασμοὺς καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς περιόδους ἀνάλογον στρογγυλότητα· μήτε συναινεῖ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοφράστου ἀποδίδοντος τὸν ἔπαινον τοῦτο εἰς τὸν Θρασύμαχον· παρατηρεῖ δὲ πρὸς ἔπαινον τοῦ Λυσίου, ὅτι ὁ πεζὸς λόγος τῶν πρῶτων ῥητόρων ἦτο λίαν ἐσχηματισμένος καὶ ποιητικὸς, πρὶν ἢ ὁ Λυσίας ἀναγάγῃ αὐτὸν εἰς τὸ κόσμιον τοῦ προσήκοντος εἰς τὸν πεζὸν λόγον καλλωπισμοῦ· ἐνὶ λόγῳ ἀπονέμει εἰς τὸν Λυσίαν, τὸ ὅτι εἶναι ὑπέρτερος πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ τῶν συγχρόνων ῥη-

τόρων, καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Λυσίας ἢ ἐξ εὐτυχῶς φύσεως, ἢ ἐκ μεγάλης περὶ τὴν τέχνην ἀσκήσεως, ἢ συνάμα ἐκ τε τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης, ὑπερβάλλει κατὰ τὰς ἀρετὰς τῆς εὐγλωττίας τοὺς λοιποὺς ῥήτορας.

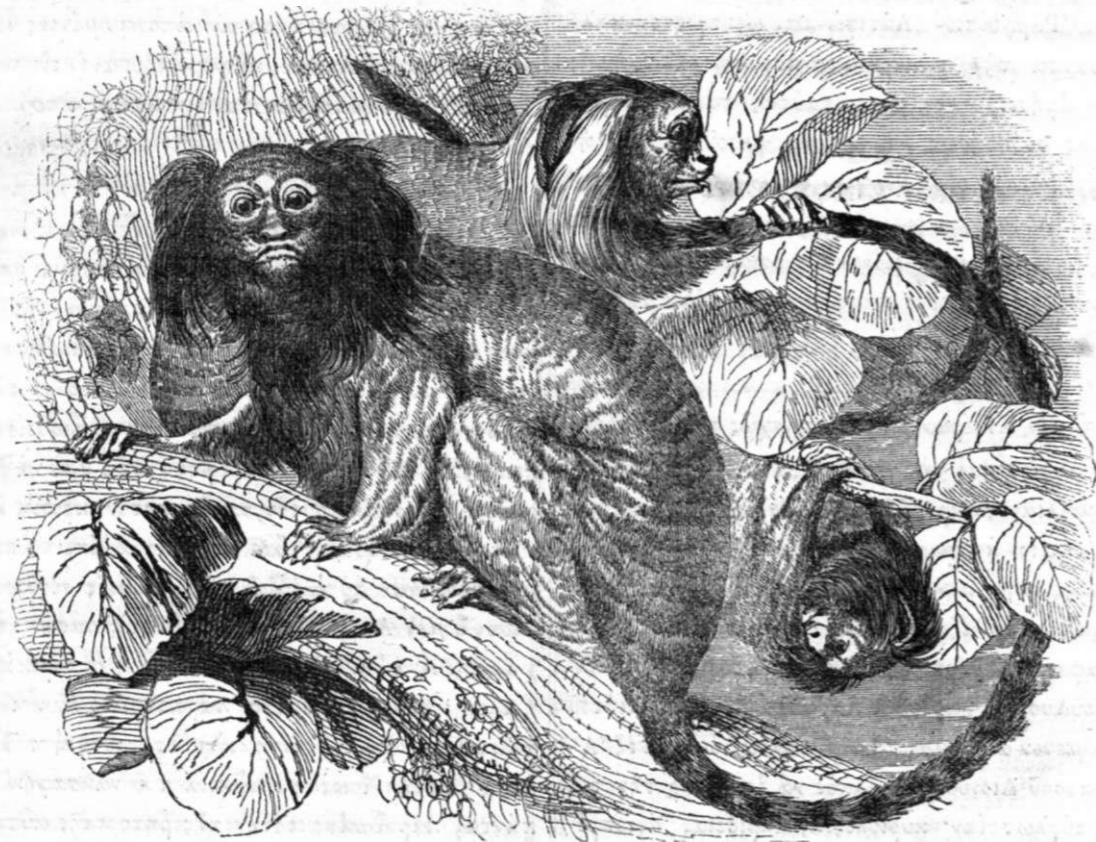
Ἄλλ' ὁ Ἰσοκράτης ἠδουκίμησε καὶ ἐπηνέθη παρὰ πλείων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἠξιώθη μεγαλητέρου κλέους· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πλάτων φαίνεται ὅτι διατάζει ἐπὶ ποσὸν εἰς τὸ νὰ ἀποδεχθῆ τοὺς ὁποίους ἠκούσαν ἀπονεμομένους εἰς τὴν εὐγλωττίαν τοῦ Λυσίου ἐπαινέτους, ἐξύψανεν εἰς τὸν νέον Ἰσοκράτην λίαν εὐχάριστον ἐγκώμιον, ἀποδεικνύων αὐτὸν τοσοῦτον κατὰ τὴν φύσιν ὑπερέχοντα, ὥστε οὐδὲ νὰ παραβάλληται πρὸς τὸν Λυσίαν.

Οἱ τῶν Ῥωμαίων κριτικοὶ Κυντιλιανὸς καὶ Κικέρων πανταχοῦ σχεδὸν τῶν ἰδίων συγγραμμάτων δεικνύουσι πόσον τιμῶσι τὴν εὐγλωττίαν τοῦ Ἰσοκράτους· ἀλλ' ἡμεῖς ἔχοντες ἀκόμη περισωθέντας λόγους τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους, ἐξ ὧν δύναμεθα νὰ ἐρευνήσωμεν ἀφ' ἑαυτῶν τὰς σημειωθείσας τελειότητας τῶν δύο τούτων ῥητόρων, καὶ νὰ ἐπιφέρωμεν τὴν περὶ τούτου ἀναξάρτητον κρίσιν ἡμῶν, οὔτε παρὰ Λυσίαν, οὔτε παρ' Ἰσοκράτη ἀπαντῶμεν τὴν κατ' αὐτὸ ἰδέαν τῆς ἀληθοῦς εὐγλωττίας. Διότι ὁ μὲν Λυσίας ἰσχνός, καθαρὸς, σαφὴς καὶ ἀγχινοῦς, εἶναι μᾶλλον διδασκτικὸς ἢ ῥητορικὸς· καὶ ἤθελεν εἰσθαι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Κυντιλιανὸς, τέλειος ῥήτωρ, ἐὰν ἐξήρκει πρὸς τοῦτο ἢ τοῦ διδάσκειν ἀρετὴ· ἴσως ἢ ἐπιθυμία τοῦ νὰ σαφηνίσῃ τὰ πάντα, παραβλάπτει τὴν τῆς ῥητορικῆς αὐτοῦ μεγαλοπρέπειαν, ὑποβιβάζουσα αὐτὴν εἰς λεπτομερείας καὶ μερικότητα, ἢ ὁ πρὸς τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ ἀκριβὲς ὑπερβολικὸς τοῦ ἀνδρὸς ἔρωσ, περιτέμνων αὐτοῦ τὰς πτέρυγας, δὲν ἀφίνει τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ νὰ ἵπταται ἐλευθέρως· ὁ δὲ Ἰσοκράτης ἔχων μᾶλλον κεκοσμημένον, ἀρμονικὸν καὶ ἠδὺν τὸν λόγον, τέρπει μᾶλλον ἢ συγκινεῖ τὸν ἀκροατὴν· ἀλλ' ἢ ὑπερβόλουσα τοῦ ἀνδρὸς ἐπεξεργασία καὶ καλλώπισις ἀφαιροῦσι τὴν ὀρμὴν καὶ τὴν ῥώμην τῆς ῥητορικῆς εὐγλωττίας. Ἀμφοτέρωι δὲ παριστῶσι ψυχὴν ἀπαράχμονα καὶ σχολάζουσαν ἀνδρὸς, γράφοντος ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου, καὶ ἀμοίρου τοῦ ζωηροῦ ἐκείνου πυρὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐμπνέει ἢ εὐρύτης τῆς ἀγορᾶς καὶ ἡ παρουσία τοῦ ἀκροαμένου πλήθους.

Μετά δὲ τὸν Λυσίαν καὶ τὸν Ἰσοκράτην νομίζομεν περιττὸν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν εἰς τὸν Ἰσαῖον, Δείναρχον, Λυκοῦργον καὶ ἄλλους τῶν τότε ῥητόρων, ἂν καὶ λίαν ὀνομαστούς γενομένους παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἴσως ὁ Ὑπερίδης, ἐπαινεθεὶς μᾶλλον τῶν ἄλλων ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, ἤθελεν εἶσθαι ἄξιος μεγαλητέρας ἐξετάσεως καὶ προσοχῆς,

ἐὰν ἐσώζοντο μνημεῖα τῆς αὐτοῦ εὐγλωττίας. Ἄλλ' ἐξ ὅλων τῶν λόγων τοῦ Ὑπερίδου, ὄντων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, οὐδεὶς διεσώθη· ἐκτὸς τοῦ κατ' Ἀριστογείτωνος, ὅστις ἀπαντᾶται μεταξύ τῶν τοῦ Δημοσθένους, καὶ τὸν ὁποῖον τινὲς ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Ὑπερίδην· ἀλλ' οὐδὲ οὗτος δύναται ἀδιστακτικῶς ν' ἀποδοθῆ εἰς αὐτὸν, ὥστε μετὰ λόγου νὰ ληφθῆ ὡς δεῖγμα τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ. (ἀκολουθεῖ)

Ο ΛΕΥΚΩΤΙΣ ΠΙΘΗΚΟΣ.

Οὗτως ὀνομάζεται εἶδος πιθήκου ἐκ τῆς τάξεως τῶν μακροῦρων λεγομένων πιθήκων, ἕνεκα τῶν λευκῶν τριχωτῶν αὐτοῦ ὠτων· κατοικεῖ δὲ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν, καὶ εἶναι γενικῶς μικρόσωμος· διότι τὸ μὲν μέγεθος τοῦ ὅλου σώματος αὐτοῦ εἶναι ὀκτὼ ἕως ἑννέα Γαλλικῶν δακτύλων, τὸ δὲ τῆς οὐρᾶς ἑνὸς περίπου ποδός, καὶ βαδίζει ἐπὶ τῶν τεσσάρων ποδῶν αὐτοῦ πολὺ εὐκλωτέρως, ἢ οἱ λοιποὶ πίθηκοι· αἱ τρίχες τοῦ δέρματος αὐτοῦ εἶναι χρώματος στακτεροῦ, ὑποκιτρίνου, ἢ ὑποκοκκίνου, αἱ δὲ τῆς ῥάχews καὶ τῆς οὐρᾶς βαθέος στακτεροῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ μετώπου ἔχει λευκὰ στίγματα, ἐκ δὲ τῶν ὠτων

αὐτοῦ κρέμανται μακροαὶ καὶ λευκαὶ τρίχες ἐν εἶδει λοφωτῶν πτερῶν· αἱ δὲ τρίχες αὗται φύονται εἰς τὸ ζῶον, ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ἡβικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν· τὸ δὲ πρόσωπον καὶ αἱ παλάμαι αὐτοῦ ἔχουσι τὸ χρωμα τῆς ἀνθρωπίνου σαρκός· μεταξύ δὲ τῶν δύο ὀφθαλμῶν φέρει σαρκώδη τινα ἐξοχήν.

Ἄν δὲ καὶ γενικῶς οἱ λευκώτιοι πίθηκοι δεικνύουσι χαριέστατα κινήματα τοῦ σώματος, δυσκόλως ὁμῶς καὶ σπανίως ἐξημεροῦνται. Οἱ λευκώτιοι πίθηκοι ἐρεθιζόμενοι ἐκβάλλουσι τραχεῖαν τινὰ κραυγὴν, ἐνίοτε δὲ καὶ συρίζουσι· ἔτρεφονται μὲν ἀπὸ καρπῶν, ὀστρακοδερμάτων καὶ ἰχθύων, ἀναβαίνουσι δὲ

εὐκόλως ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ κρεμῶνται ἀπὸ τῶν κλόνων αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη τῶν πιθήκων· τὸ δὲ παράδοξον ἰδίωμα τοῦ ζώου τούτου εἶναι, ὅτι αἱ θήλειαι οὐδεμίαν φαίνονται ἔχουσαι στοργὴν πρὸς τὰ νεογνά αὐτῶν, τὰ ὅποια ἐνίοτε κατατρώγουσιν, ἢ ἀφίνουσιν ἀπροσάτευτα, ἐὰν ὁ πατήρ προσθάσας δὲν ὑπερασπισθῆ καὶ ἐκθρέψῃ αὐτά.

Τὸ ὑπὸ τῆς παρουσίας εἰκονογραφίας ὀλοκλήρως παριστώμενον ζῶον, εἰκονίζει τὸ ἄρσεν τοῦ λευκωτίου πιθήκου, τὸ δὲ ὀπισθεν τὴν θήλειαν αὐτοῦ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΥΓΕΝΗ ΕΙΚΟΣΑΕΤΗ ΚΟΡΗΝ

Παρά τιτος πατρικοῦ αὐτῆς Φίλου.

Κυρία!

Πλησίον τῆς ὠραιότητος παρακάθηται πάντοτε ἡ κολακεία, ἡ ἀχώριστος αὐτῆς σύντροφος. Τὰ δὲ μωρὰ ἐγκώμια, διὰ τῶν ὁποίων αὕτη περικλύπεται ὡς διὰ χρυσοῦ δυκτίου τὴν ψυχὴν τῶν ὠραίων γυναικῶν, ἐπιτυγχάνουσιν αἰείποτε νὰ σύρῳσιν αὐτάς εἰς ὑπέρμετρον ματαιότητα· διὸ καὶ ἡ ματαιότης, Κυρία μου, εἶναι ἡ μεγίστη νόσος τοῦ ὑμετέρου φύλλου.

Καθόλου αἱ γυναῖκες ἀγαπᾶτε τοὺς πρὸς χάριν λόγους· τοῦτο μάλιστα ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχίαν σχεδὸν ὅλων τῶν γυναικῶν· ἀλλ' ἡ εὐχαρίστησις αὕτη εἶναι θλιβερά καὶ οὐσιωδῶς ἐπιβλαβής, διότι δὲν ὑπάρχει μωρότερον καὶ ἀηδέστερον ἄκουσμα· ἐπειδὴ, εἰ μὲν πραγματικῶς ἔχει τις τὸ διὰ τῶν τοιούτων λόγων ἐκφραζόμενον προτέρημα, τί χρησιμεύει νὰ ἀκούσῃ αὐτό; εἰ δὲ καὶ στερεῖται τούτου, οἱ πρὸς χάριν λόγοι ἀποκαθίστανται εἰρωνεία καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὕβρις. Διότι λέγων μοι ὅτι ἔχω προτερήματα τῶν ὁποίων στεροῦμαι, μὲ εἰδοποιεῖς πλαγίως πως, ὅτι ὤφειλον νὰ ἔχω τὰ προτερήματα ταῦτα καὶ ἐπομένως ἡ ἄτοπος αὕτη φιλοφροσύνη, ἀντὶ νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ, ἀνάγκη καὶ νὰ μὲ λυπήσῃ.

Ἐπαινῶν τις πολὺ ἐπαινεῖ συνεχῶς ὑπὲρ τὸ δέον καὶ τότε πρόκειται κίνδυνος μήπως ἡ φαντασία, τὸ σύνθησις τοῦτο μωρὸν τηλεσκοπίον, μεγαλύνουσα τὰ ἀντικείμενα ἀψύσῃ αὐτὰ ὑπερβαλλόντως. Ἐκ μέρους μου ὁμῶς, Κυρία, δὲν ἔχεις νὰ φοβῆσαι τοιοῦτόν τι· διότι δὲν θέλω σὲ κατατάξαι ποτέ εἰς τὴν κλάσιν τῶν

ἀστέρων, οὐδὲ ἂν μεταξὺ τῶν ἀμυδρῶν καὶ διατί; σὺ ἡ ἰδίᾳ γνωρίζεις τὴν αἰτίαν· ἡ κολακεία εἶναι ὀπλον ἀδειώτερον ἢ ὠφελιμώτερον· διὰ τοῦ ἀθλίου τούτου μέσου οἱ ἄνθρωποι προσβάλλουσι τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς βασιλεῖς, σύροντες αὐτοὺς εἰς τὸν ὄλεθρον, ἢ τοῦλάχιστον ἐνόχους καθιστῶντες.

Εὐχαρίστως δὲ ἤθελε παραδεχθῆ τις τὴν εὐάρεσον εὐτυχίαν τῶν ἐπαίνων, ἐὰν δὲν ἐγνώριζε διὰ τῆς πείρας, ὅτι ὁ ἔπαινος ματαίων πραγμάτων δύναται ἐμποιῶν ὑπερηφάνειαν, νὰ γεννήτῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κτήσεως τῶν ματαίων τούτων πραγμάτων.

Πᾶσα νέα κόρη, καὶ τοὶ μηδόλως φιλάρεσκος, χαίρει ὁμῶς μεγάλως θαυμάζομένη ὑπὸ τοῦ κόσμου· ἤθελον δὲ εἶσθαι πολὺ ἀδίκος, ἐὰν ἐπροσπάθουν νὰ σὲ ἐμπνεύσω ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς ἀβλαβεῖς ἐπαίνους· διότι ἐὰν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην πᾶς ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος, κατὰ πολὺ ἰσχυρότερον λόγον, καὶ πᾶσα γυνὴ εἶναι γυνή· τὸ δὲ ἐπαινεῖν καὶ κολακεῦν δὲν εἶναι συνώνυμα· διότι ἐπαινοῦμεν μὲν πᾶν ὅ,τι μᾶς ἀρέσκει, πᾶν ὅ,τι μᾶς εὐχαριστῆ, ἐνεργοῦντες εἰλικρινῶς καὶ ἐλευθέρως καὶ τοῦτο προξενεῖ ἠδονήν· κολακεύομεν δὲ διὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν ποταπῶς καὶ διὰ νὰ ἀρέσωμεν· τοῦτο δὲ σαγηνεύει εὐκόλως τὴν καρδίαν καὶ ἐπομένως ἡ κολακευομένη κόρη, χωρὶς νὰ θέλῃ, χωρὶς ποτέ νὰ ζητήσῃ τοιοῦτόν τι, δύναται νὰ κατασταθῆ εἰδωλον κολακείας, θυμιαζομένη καὶ λατρευομένη· ἐὰν δὲ ἡ κεφαλὴ αὐτῆς σκοτισθῆσιν ὑπὸ τῶν καπνῶν παρεκκλίνη, εἰς ὁποίας τότε καὶ πόσας παρεκτροπὰς δύνανται νὰ παρασύρῳσι τὸν νοῦν εἰκοσαετοῦ κόρης οἱ ἐπαγωγοὶ τρόποι καὶ δόλιοι καὶ ἐπιτήδειοι εἰτηγῆσεις

Ἐνίοτε ἡ κολακεία καλύπτεται ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τοῦ ἐπαίνου, καὶ τότε ἀποκαθίσταται δηλητήριο βραδὺ μὲν, ἀλλὰ διασταζόμενον καὶ ἀποβροφούμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς, ὅπου ἐπιφέρει ἀνεπαισθήτως ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια οὐδὲ νὰ ὑποπτευθῆ τις ἠδύνατο κατ' ἀρχάς· ὅταν δὲ τὸ κακὸν φθάσῃ εἰς τὸν ἔσχατον τοῦτον βαθμὸν, τότε καταντᾷ ἀθεράπευτον καὶ μολοντοῦτο, λέγεις καθ' ἑαυτὴν, εἶναι πολὺ ἠδονικὸν νὰ ἀκούῃ τις περίξ αὐτοῦ γλυκῶν ψιθυρισμῶν θαυμασμοῦ! καὶ ἤθελες ἴσως μὲ ἐρωτήσῃ, τάχα δὲν εἶναι ἀθῶα εὐχαρίστησις ἡ τοιαύτη τέρψις

Μάθε ότι οί ἄνδρες ὡς ἐπιτοπλεῖστον δὲν ἐπιδαψιλεύουσιν εἰς τὰς γυναῖκας τοὺς ἐπαίνους. εἰ μὴ διὰ τὴν ἀπατήσωσιν αὐτάς, ἢ ἀπατώμενοι οἱ ἴδιοι· διατί λοιπόν ὁ εἰλικρινὴς φίλος, ὅστις σὲ πληροφορεῖ περὶ τούτου, σὲ φαίνεται ὀλιγώτερον φιλοφρονητικὸς καὶ ἀξιεράστος τοῦ προδότου ἐκείνου, τοῦ διὰ κολακείας ἀγωνιζομένου νὰ σὲ ἐκτραχηλίῃ εἰς τὸν ὄλεθρον;

Ὁ Κόσμος θέλει σὲ περικυκλώσει διὰ τῶν γοητευτικῶν αὐτοῦ ἀπατῶν, θέλει κολακεύσει τὴν φυσικὴν εἰς πάντα ἄνθρωπον ὑπερφάνειάν σου, καὶ θέλει φαντασθῆ πολλὰκις, ὅτι κατέστης ὁ ἀπόλυτος κύριος τῶν ἀνδρῶν· ὁ δὲ ἐνθουσιασμὸς τοῦ νοός σου θέλει σὲ καταφέρει καὶ εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃς τοῦτο.

Ναί! σχεδὸν ὅλοι οἱ ἄνδρες (τίς δύναται νὰ τὸ πιστεύσῃ!) θεωροῦσιν ὡς μόνην αὐτῶν εὐδαιμονίαν, ὅποια σκληρὰ εὐδαιμονία! τὸ νὰ ἀπατήσωσι καὶ νὰ διαφθείρωσι τὰς γυναῖκας· δυστυχεῖς ἀδύνατοι γυναῖκες! . . . .

Δὲν συνεθίζουσιν ὑμᾶς εἰς τὸ νὰ θεωρῆται τὸν κालωπισμὸν ὡς τὴν μεγίστην ἀνάγκην, τὴν σπουδαιότητα, τὴν μόνην ἐνασχόλησιν τῆς ὑμετέρας ζωῆς; δὲν ἐπαναλαμβάνουσιν πρὸς ὑμᾶς καθ' ἑκάστην ὥραν καὶ στιγμὴν, ὅτι ἡ ὠραιότης εἶναι τὸ πολυτιμώτατον πάντων τῶν ἀνθρωπίνων προτερημάτων; καὶ μολαταῦτα, ὅποια ἀκατανόητος μωρία! αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἄνδρες, οἵτινες μηχανῶνται τὰ πάντα διὰ τὸ νὰ διαφθείρωσι τὰς ψυχὰς ὑμῶν, διὰ τὸ νὰ ἐκβαρβαρώσωσιν, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, τὰ εὐγενῆ ὑμῶν αἰσθηματὰ καὶ νὰ ἀποπνίξωσι τὸ λογικὸν ὑμῶν, αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐξαρτῶσιν ὅλην αὐτῶν τὴν τιμὴν ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς.

Ναί! ἐνθυμοῦ πάντοτε ὅτι ὁ ἀνὴρ ὁ λέγων κατὰ πρόσωπον πρὸς τινὰ γυναῖκα, ὅτι εἶναι ὠραία, χαρίεσσα, ἀξιολάτρευτος καὶ ἄλλα τοιαῦτα, δὲν εἶναι ὁ μᾶλλον ἐκτιμῶν τὰ προτερήματα, οὔτε τὴν ὠραιότητα, ἢ τὰς χάριτας αὐτῆς· διότι εἰς τὴν φιλοκαλίαν, ἤθελεν ὑποθέσει, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ αὐτοῦ ἔχει ἐπίσης τὸ αἰσθηματὸν τοῦτο· ἤθελε γνωρίζει, ὅτι ἡ σεμνότης αἰσθάνεται αἰδῶ καὶ προσαιδεῖται αὐτὸ τὸ ἀπλόον βλέμμα καὶ ἐρυθριᾷ ἀκούουσα ὑπερβολικὸς ἐπαίνους.

Ὁ ἀνεπιτήδειος ζωγράφος χρωματίζει πάντοτε τὰς εἰκόνας αὐτοῦ διὰ στιλπνοτάτων χρωμάτων, ὁ

δὲ ἐπιτήδειος γνωρίζει, ὅτι οφείλει νὰ μετριάξῃ τὴν λάμψιν αὐτῶν, διὰ τὸ νὰ προσεγγίῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

ΠΕΡΙ ΔΑΜΑΛΙΔΟΣ.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἱατροκαθηγητὴν

Κ. Α. Πάλλην.

Αἰξιώτιμε φίλε καὶ συναδελφέ!

Mortali juvare mortalem, haec est ad gloriam via.
(Plinius).

Γνωρίζετε κάλλιστα ὅτι ἀναιξαιρέτως ὅλοι οἱ ἱατροὶ ἐθεώρουν τὸν δαμαλισμὸν, ὡς βέβαιον καὶ ἀλάνθαστον τῆς εὐλογίας προφυλακτικόν, καὶ ὅτι μόνον πρὸς τριάκοντα σχεδὸν ἐτῶν ἔχασε μέγα μέρος τῆς καλῆς αὐτοῦ ὑπολήψεως, καθότι ἀναφανείσης ἔκτοτε πολλάκις ἐν τῇ Εὐρώπῃ, καὶ ἐν ἄλλοις τοῦ κόσμου μέρεσι τῆς εὐλογίας, ὑπέπεσαν εἰς αὐτὴν πολλοὶ τῶν δαμαλισθέντων· ἔκτοτε λοιπόν, ὡς δὲν σᾶς λανθάνει, πολλοὶ τῶν ἱατρῶν ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς προφυλακτικῆς τοῦ δαμαλισμοῦ δυνάμεως, καὶ τινες μάλις ἀπρότειναν ν' ἀφήσωμεν τὸν δαμαλισμὸν καὶ ν' ἀρχίσωμεν ἐκ νέου τὴν τῶν φυσικῶν εὐλογιῶν ἐμβολίασιν· οὐδεὶς ὅμως καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀσπόνδων τοῦ δαμαλισμοῦ ἐχθρῶν ἀρνεῖται, ὅτι εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνακαλύψεώς του, σπανιώτατα καὶ σχεδὸν πώποτε προσεβάλλοντο ὑπὸ φυσικῶν εὐλογιῶν οἱ ἤδη δαμαλισμένοι, ἐν ᾧ νῦν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι συμβαίνει σχεδὸν ὅλως διόλου τούναντίον. Πόθεν λοιπόν ἡ διαφορὰ αὕτη; διὰ τὸ νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ προκείμενον δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν, παρὰ, ἢ ὅτι οἱ νῦν ἐνεργούμενοι δαμαλισμοὶ δὲν γίνονται ἀποχρώντως, ἢ ὅτι ἡ δαμαλία ὕλη (vaccina) ἠλλοιώθη κατὰ φύσιν, καὶ ἐπομένως ὅτι ἔχασε πλέον τὴν προτέραν αὐτῆς προφυλακτικὴν δυνάμιν. Ὅτι ὁ νῦν δαμαλισμὸς δὲν ἐνεργεῖται πλέον μὲ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν καὶ ζῆλον, μὲ τὸν ὅποιον ἐνηργεῖτο κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἀνακαλύψεώς του ἔτη, εἶναι πασιδῆλον καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τ' ἀρνηθῇ, μολαταῦτα δὲν φαίνεται νὰ πηγάζῃ μόνον ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἢ ἐλάττωσις τῆς προφυλακτικῆς δυνάμεως τοῦ δαμαλισμοῦ· καθότι εἶναι ἀποδεδειγμένον, ὅτι πλείστα ἄτομα δαμαλισθέντα λιπαρῶς καὶ ὑπὸ εἰδημονεστάτων ἱατρῶν, ὑπέπεσαν ἀκολούθως εἰς τὰς φυσικὰς εὐλογίας·

καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶδον νὰ συμβῇ αὐτὸ τοῦτο εἰς ἄτομα δαμαλισθέντα ἀκριβῶς παρ' ἐμοῦ αὐτοῦ, καὶ εἰς ἃ ὁ δαμαλισμὸς εἶχεν ἀναπτυχθῆ μ' ὅλην τὴν ἰσχὺν καὶ δριμύτητα τῶν συμπτωμάτων. Ἐπομένως φανερόν γίνεται, ὅτι καὶ ἡ φύσις τῆς νῦν ἐν χρήσει δαμαλίας ὕλης ἠλλοιώθη κατὰ τι. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ σταθερότης καὶ τὸ ἀμετάθετον τῶν τῆς φύσεως νόμων δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ὑποτιθεμένη ἀλλοίωσις συνέβη εἰς αὐτὴν τὴν πρώτην δαμαλιαν ὕλην, τσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ καθημερινὴ παρατήρησις ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἐκ τῶν νῦν δαμαλισθέντων πολλοὶ καθίστανται ἀνεπίδεκτοι τῆς φυσικῆς εὐλογίας, ὅθλον γίνεται, ὅτι ἡ ἀλλοίωσις αὐτῆς συνέβη εἰς τὴν νῦν ἐν χρήσει δαμαλιαν ὕλην, ἢ τοὶ τὴν ἐξαγομένην ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων μετεμυλλιάσεων· ἕνεκα τούτου θεωρῶ πάντι ἀνωφελεῖς τοὺς δαμαλισμοὺς τοὺς γινόμενους ἐξ ὕλης ἐξαγομένης ἐκ τῶν μετεμυλλιάσεων, φρονῶν ὅτι μόνον ἡ ἐμβολίασις ἢ γινόμενη ἐξ ὕλης ἐξαγομένης ἐκ τῆς τῆς βοός φλυκταίνης δύναται νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν φυσικὴν εὐλογίαν· καὶ ἐπειδὴ εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐνεργηθῆ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ὁ δαμαλισμὸς εἰς ὅλα τ' ἄτομα μιᾶς τινος πόλεως, καὶ πολὺ μᾶλλον ἐνός κράτους, στερουμένου βοῶν ἐπιδεκτικῶν τῆς νόσου ταύτης, συνέλαβον κατὰ τὸ ἔτος 1839 τὴν ἰδέαν, ἢν ἀμέσως διεκοίνωσα πρὸς ὑμᾶς δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιστολῆς μου, καταχωρηθείσης ἐν τῷ 19 ἀριθμῷ τῆς ἐφημερίδος «Ὁ Ἑρμοπολίτης» νὰ ἐμβολιάσω ἐκ τῶν φυσικῶν εὐλογιῶν δαμάλις τινος, καὶ ἐκ τοῦ ἐξαγομένου παρ' αὐτῶν πύου νὰ ἐμβολιάσω τοὺς ἀνθρώπους, φρονῶν ὅτι τὸ τῶν φυσικῶν εὐλογιῶν μίσημα, εἰσαγόμενον εἰς τὸ σῶμα τῶν δαμάλεων, ἤθελε τροπολογηθῆ παρὰ τῶν ζωργανικῶν δυνάμεων τῶν δαμάλεων, καὶ οὕτω τροπολογούμενον ἤθελε κατασταθῆ δαμαλία εὐλογία, ἱκανὴ νὰ προφυλάξῃ ἀκολούθως τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐνοφθαλμιζόμενους ἀνθρώπους· ἀλλ' ὁ καιρὸς καὶ αἱ πολυειδεῖς ἀσχολίαι μου, ὡς τότε σᾶς ἔγραφον, δὲν μοὶ ἐπέστρεψαν νὰ θάλω εἰς ἐνέργειαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὰς ἀνω εἰρημένους δοκιμασίας. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγου καιροῦ ἀπ' οὗτο εἶχον δημοσιεύσει τὴν ἰδέαν ταύτην, ἀνέφερον Ἀγγλικὴ τις ἐφημερίς (Glasgow Mail) ὅτι ὁ ἐν Ἀλεσβῦρφ χειροῦργος Κατλῆς ἐνήργησε τὴν περὶ τῆς

ὁ λόγος ἐμβολίασιν τῶν φυσικῶν εὐλογιῶν εἰς τὰς δαμάλις, εἰς ἃς ἀνεφάνησαν φλυκταίναι, ἔχουσαι ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν τῆς δαμαλικῆς εὐλογίας (vaccino) φλυκταίνων, καὶ ὅτι ἐκ τῆς ἐξαγομένης ὕλης παρὰ τῶν φλυκταίνων τούτων, ἐνωφθάλμισε βρέφη τινος, εἰς τὰ ὅποια αἱ παρουσιασθεῖσαι φλυκταίναι οὐδόλως διέφερον τῶν δαμαλικῶν φλυκταίνων. Τὰ αὐτὰ δὲ βρέφη ὑπεβλήθησαν ἀκολούθως εἰς ἐνοφθάλμισιν μὲ εὐλογίαν καὶ δὲν προσεβλήθησαν ἀπὸ τὸ μόλυσμα. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1840-41, ἐπισκηψάσης τῆς νόσου εὐλογίας κατὰ τὴν νῆσον μας, ἠθέλησα καὶ γὰρ νὰ θάλω τὰς δοκιμασίας ταύτας εἰς ἐνέργειαν, ἀλλ' ἀποτυχῶν, ἀμφίβαλλον ὅτι ἡ Ἀραβικὴ εὐλογία ἔχει τὴν αὐτὴν μὲ τὴν δαμαλιαν εὐλογίαν καταγωγὴν, καὶ τὴν ἀμφιβολίαν μου ταύτην ἐξέφρασα ἐν τῇ περὶ φυσικῶν εὐλογιῶν πραγματείᾳ μου, δημοσιευθείση ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 1842. Μολαταῦτα ἡ ἀποτυχία αὕτη δὲν μ' ἐμπόδισεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπαναλάβω καὶ αὐτὴς τὸ πείραμα, ὅθεν μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως σᾶς ἀναγγέλω νῦν, ὅτι κατὰ τὴν τετάρτην τοῦ λήγοντος, ἐνωφθάλμισα μίαν δάμαλιν εἰς τὸ μέρος τῶν μαζῶν, ἐξ ὕλης ἐξαχθείσης ἐκ τῶν φλυκταίνων νέου τινος νοσοῦντος τὴν φυσικὴν εὐλογίαν. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας οὐδὲν ἔχνος τοπικοῦ ἢ γενικοῦ ἐρεθισμοῦ ἐφάνη εἰς τὸ ἐμβολιασθέν τοῦτο ζῶον, ὥστ' ἤρχισα πάλιν νὰ φοβῶμαι, ὅτι καὶ νῦν εἰς μάτην κοπιᾷζω, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐνάτην ἡμέραν ἐνεθαβρύνθη ὀλίγον, διότι εἰς τὸ μέρος τῶν κεντρισμάτων ἤρχισε νὰ σχηματίζεται ἐρυθρὸς τις ἄλως (areola), καὶ τὰ κεντρίσματα (puncture) ἐφάνησαν ὀλίγον ἐξωγκωμένα· μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἔτι ἡμερῶν εὔρον τὰ κεντρίσματα μεταμορφωμένα εἰς φλυκταίνους, καὶ μετὰ τρεῖς προσέτι ἡμέρας, ἦτοι τὴν δεκάτην πέμπτην ἀπὸ τῆς ἐμυλλιάσεως, αἱ σχηματισθεῖσαι αὐταὶ φλυκταίναι ἦσαν ἐντελῶς ἀνεπτυγμένα. Κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας τὸ ζῶον τοῦτο ἐφάνη ὀλίγον τι ζωηρότερον τοῦ συνήθους. Ἄν δὲ συνέβη τοῦτο ἐκ γενικοῦ τινος εἰς τὸ σῶμα τοῦ ζώου γεννηθέντος ἐρεθισμοῦ, ὡς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φλυκταίνων, εἴτε ὡς ἐκ τῆς χορηγομένης αὐτῷ ἀφθόνου τροφῆς, δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω τοῦτο μόνον εἶδον, ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο τοῦ σώματος μέρος ἐφάνησαν

φλύκταιναι, ἢ ἄλλου εἶδους ἐξανθήματα, καὶ τὸ ζῶον οὐ μόνον δὲν ἐφάνη ἀσθενεῖν, ἀλλὰ μάλιστα ἐπαχύνθη οὐκ ὀλίγον. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐξήγαγον τὸ εἰς τὰς φλυκταίνας ἐμπεριεχόμενον πύον, ἐξ' οὗ ἐμβολίασα ἐν θυγάτριόν μου, καὶ τινὰς ἄλλους, ἐξ ὧν τινὲς μὲν ἦσαν προδαμαλισμένοι, ἄλλοι δὲ οὐδὲν ἔλαβον. Εἰς ἅπαντας σχεδὸν ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται ὁ ἐμβολιασμός ἠπίως, καὶ οὐδὲν ἄλλο σύμπτωμα ἐφάνη μέχρι τούτου, ἢ τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν φυσικὴν δαμαλίαν εὐλογίαν. Ἐκ τοῦ πύου τούτου ἀπέστειλα ἀμέσως τέσσαρα κονδύλια πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείον, δύο πρὸς τὴν Νομαρχίαν τῶν Κυκλάδων καὶ ἕτερα δύο ἐπισυνάπτω ἐνταῦθα, παρακαλῶν σας νὰ ἐπαναλάβητε καὶ ὑμεῖς τὴν δοκιμὴν ταύτην. Ὁ δὲ ἐνταῦθα φαρμακοπώλης λαβὼν παρ' ἐμοῦ μερικὰ κονδύλια, ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τοὺς ἐν Σύρῳ καὶ Ἀθήναις ἀνταποκριτάς του· ἐπομένως ἂν τις τῶν αὐτόσε ἢ τῶν ἐν Σύρῳ κατοίκων ἐπιθυμῇ νὰ ἐμβολιασθῇ μετὰ τὴν νέαν ταύτην δαμαλίαν ὕλην, δὲν ἔχει ἀνάγκη ν' ἀποτείνηται ἐνταῦθα, οὐδὲ νὰ περιμένῃ νὰ ἐπαναλάβωσιν ἄλλοι τὴν αὐτὴν δοκιμὴν, ἥτις φαίνεται ὅτι πάντοτε δὲν ἐπιτυγχάνει. Πρὸς εὐκολίαν δὲ καὶ τῶν κατοίκων τῶν λοιπῶν τοῦ κράτους μερῶν, ἐμβολίασα ἀμέσως καὶ ἄλλας οὐκ ὀλίγας δαμάλλεις, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἐλπίζω, ὅτι θέλουν ἐφοδιασθῆ καὶ τὰ μέρη ταῦτα μετὰ τὴν ἐξαιρετοὺν ταύτην δαμαλίαν εὐλογίας ὕλην.

Δεχθῆτε κ. τ. λ.

Ἐν Θήρᾳ τῆς 28 Μαρτίου 1848

Ὁ Φίλος καὶ συναδελφός σας.

Ι. Δε-Κιγάλας.

Ι. Γ. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγκέντρωσις τῆς δαμάλλειος ἔγινεν ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Β. Ἐπαρχείου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Κ. Ἐπαρχοῦ καὶ λοιπῶν τῶν Ἐπαρχείου ὑπαλλήλων, ὡς καὶ ἄλλων πολιτῶν ἢ δαμάλλεις ἐφυλάσσετο κατ' ὄλον τὸ δεκαπενθήμερον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαύλει, καὶ τὸ πύον ἐξήχθη δημοσίως καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Κ. βοηθοῦ τοῦ Ἐπαρχοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἐπαρχείου ὑπαλλήλων· ὥστε οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβῆσθαι περὶ τούτων πάντων.

Ο ΚΩΔΩΝΟΦΩΝΟΣ ΡΙΝΟΚΕΡΩΣ.

Τρία παράδοξα ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὰ παρατήρησαν οἱ φυσιολόγοι ἐπὶ τοῦ σπανίου καὶ περιέρ-

γου τούτου πτηνοῦ· ταῦτα δὲ εἶναι ἡ φωνὴ, τὰ πτερὰ καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ κέρατος.

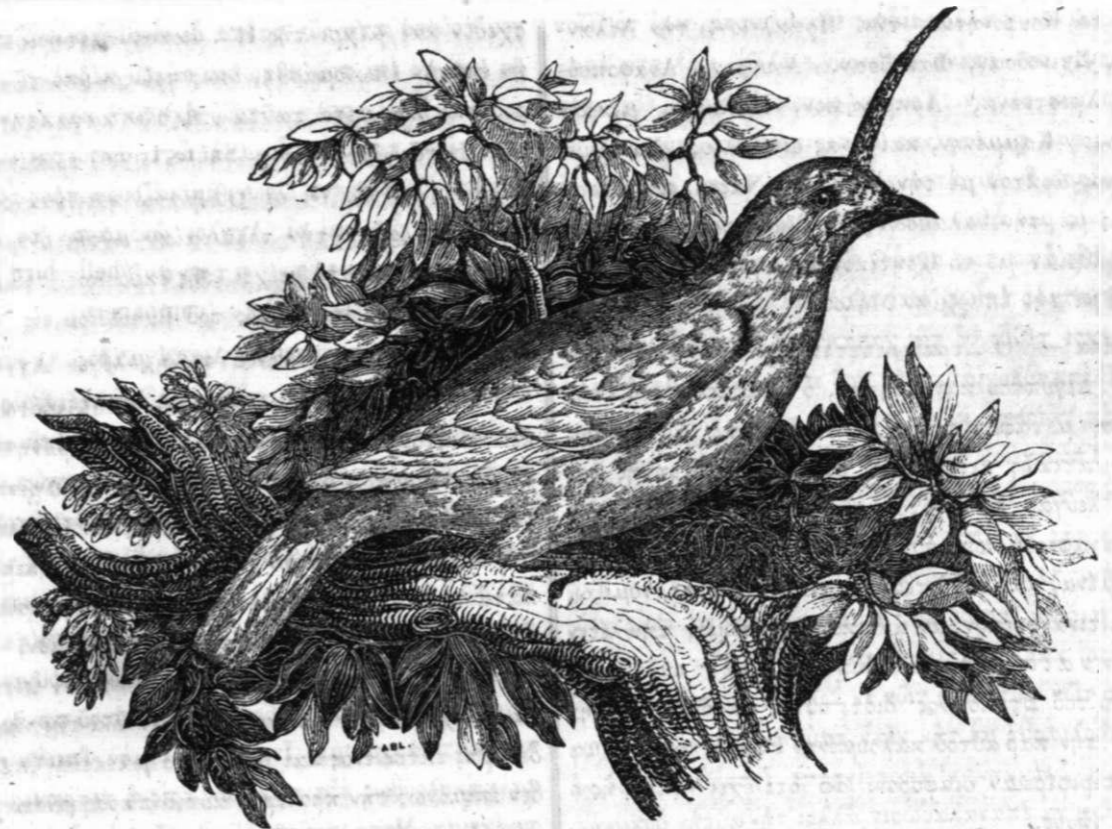
Καὶ ἡ μὲν φωνὴ αὐτοῦ, ἠχητικὴ καὶ διακεκριμένη εἶναι τοσοῦτον δυνατὴ, ὥστε, ἀκούεται εἰς ἀπόστημα δύο περίπου ὠρῶν, ὁμοιάζουσα πρὸς τὸν ἦχον κώδωνος, διὸ καὶ οἱ Ἄγγλοι ὠνόμασαν τὸ πτηνὸν τοῦτο, κωδωνεῖον πτηνὸν (bell bird.) οἱ δὲ Ἴσπανοὶ, κωδωνιστὴν (campanero).

Οὐδενὸς ἄλλου πτηνοῦ φωνὴ, λέγει Ἄγγλος τις περιηγητῆς, προξενεῖ τοσαύτην ἐκπληξιν, ὡς ἡ τοῦ κωδωνοφώνου ρινόκερω, ὅτε καθήμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ γηραιοῦ δένδρου τῶν εὐρυχώρων ἐρήμων τῆς Ἀμερικῆς, διαχέει τὸν ἦχον αὐτοῦ πολὺ μακρύτερα τῆς ἐολῆς κανονίου· ἄλλοι δὲ συνήθως τὸ πρῶν καὶ τὸ ἑσπέρας, ὡς πολλὰ τῶν πτηνῶν, καὶ πρὸς τούτους, ὅταν κατὰ τὴν μεσημβρίαν τὰ λοιπὰ πτηνὰ σιωπῶσι, ὁ κωδωνοφώνος ῥινόκερω ἐμψυχώνει τὴν σιγῶσαν φύσιν διὰ τῆς βροντώδους αὐτοῦ φωνῆς, πέμπων κατ' ἀρχὰς μὲν ἓνα κωδωνισμόν, ἔπειτα παύων καὶ ἀκολουθῶν ἐξαναρχίζων τρεῖς ἢ τετράκις κατὰ συνέχειαν. Μετὰ ταῦτα δὲ σιωπῶν εἰς διάστημα ἐξ ἡ ὀκτώ λεπτῶν τῆς ὥρας, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ πτερὰ αὐτοῦ εἰσὶ τοιαύτης λευκότητος, ὥστε πολλοὶ φυσιολόγοι ἐθεώρησαν αὐτὰ, ὡς ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τοῦ πτηνοῦ τούτου, ὀνομάσαντες αὐτὸ, λευκὸν ῥινόκερων τὸ χρῶμα ὁμοῦ τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ εἶναι κίτρινον, οἱ δὲ πόδες καὶ τὸ ῥάμφος μαῦρα.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον διακρίνον τὸ πτηνὸν τοῦτο χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ ὁμοία κέρατος ἐκ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἐξερχομένη σαρκώδης ἀπόφυσις, μακρὰ ὑπὲρ τοὺς δύο δακτύλους, νευρώδης καὶ κεκαλυμμένη ὑπὸ μικρῶν τινῶν πτερῶν, καὶ ἡ ὁποία, ὅταν μὲν τὸ πτηνὸν εἶναι ἤσυχον καὶ ἀτάραχον, κρέμαται, ἀλλ' ὅταν ἐρεθισθῇ ὑπὸ τινος πάθους, ἐξυψοῦται καὶ ἴσεται ὀρθίως, ὡς φαίνεται ἐπὶ τῆς παρούσης εἰκονογραφίας.

Τινὲς τῶν φυσιολόγων ὑπέθεσαν, ὅτι ἡ ἔντασις τοῦ κέρατος τούτου προξενεῖται ὑπὸ τοῦ βιαίως ἐντὸς τῆς κοιλότητος αὐτοῦ εἰσερχομένου ἀέρος, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου λόγου ἐξήγησαν καὶ τὴν ὑπερφυσικὴν δύναμιν τοῦ ἦχου τῆς φωνῆς αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ φυσιολόγος Λεβαλλιάνος (Levaillant) ἐβεβαιώθη καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι οὐδεμία συγκοινωνία ὑπάρχει μετὰ τοῦ οὐρανίσκου καὶ τῆς

κοιλότητος τοῦ κέρατος, καὶ ὅτι ἐπομένως τὸσον ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τοῦ πτηνοῦ, ὅσον καὶ ἡ ἔντασις τοῦ κέρατος αὐτοῦ, προέρχονται ἐκ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ κωδωνοφώνου ῥινόκερω.

Τὸ εἶδος τῶν πτηνῶν τούτων γεννᾶται εἰς τὴν Γουιάναν καὶ εἰς τὴν Βρασιλίαν καὶ κατασκευάζει τὴν φωλιάν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων, ὅπου γεννᾶ τέσσαρα ἀγὰ αἰθαλώδους χρώματος.

Ἀμφότερα τὰ γένη τοῦ πτηνοῦ τούτου εἶναι σχεδὸν ἰσομεγέθη, ἔχοντα μῆκος ἑνὸς περίπου Γαλλικοῦ ποδὸς ἀπὸ τῆς ἄκρας τῆς οὐρᾶς μέχρι τοῦ ῥάμφους· ἀλλ' ἡ θήλεια στερεῖται τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σαρκώδους κέρατος, διαφέρουσα πρὸς τούτους τοῦ ἀρρένου κατὰ τὸ χρῶμα τῶν πτερῶν, τὰ ὁποία αὐτὴ ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πράσινα, ἢ θαθεὸς ἐλαιώδους χρώματος.

Πλὴν δὲ τῶν λευκοχρῶν κωδωνοφώνων ῥινόκερων, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα πολλὰ εἶδη τοῦ πτηνοῦ τούτου, ἔχοντα πτερὰ διαφόρων χρωμάτων· ὅλων δὲ γενικῶς τῶν πτηνῶν τούτων, καὶ μάλιστα τῶν ἀρρένων, τὰ πτερὰ λαμβάνουσι ζωηρότατα καὶ στιλπνότατα χρώματα κατὰ τὴν ἀνοιξίν· τρέφονται δὲ

ἀπὸ ἐντόμων καὶ καρπῶν, πρὸς ζήτησιν τῶν ὀπίων μεταβαίνουνσι πολλάκις· ἀγελθὸν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἀδίκως δὲ νομίζουσι τινες, ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο ἐνασμενίζεται εἰς τὸ νὰ κατασφραγίσῃ τὰ σπάρτα τοῦ ὀρυζίου· διότι τὸ σχῆμα καὶ ἡ δύναμις τοῦ ῥάμφους τοῦ κωδωνοφώνου ῥινόκερω ἀποδεικνύει αὐτὸν ἀνίκανον πρὸς τοιαύτην πράξιν, ἂν καὶ γενικῶς ἀγνοοῦνται τὰ φυσικὰ ἰδιώματα τοῦ πτηνοῦ τούτου· διότι ὄχι μόνον εἰσέτι δὲν μετεκομισθῆ ζῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ πρὸς τούτους οὐδὲ μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Γουιάνας καὶ Βρασιλίας φαίνονται τοιαῦτα πτηνὰ ὑπὸ αἰχμηλοπίας.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῶν ἀριθμῶν 9 καὶ 10.)

Ἐπαρχία Θήρας.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη σύγκειται ἐκ τῶν νήσων Θήρας, Θηρασίας, Ἴου, Ἀμοργῶς καὶ Ἀνάφης· αἰτίνας συνιστῶσιν ὡς ἔγγιστα 40,000 στρέμματα γῆς, ἐξ ἧς μόλις τὸ ἡμισυ εἶναι καλλιεργημένον. Ἐκτὸς δὲ τῶν νήσων τούτων περιέχει καὶ τινὰς ἐρημονήτους

οίας τὰ Κουφονήσια, τὴν Ἡράκλειον, τὴν Λέλανδρον, Σχινοῦσαν, Φακοῦσαν, Ἄνυδρον, Ἀναφοπούλας, Χριστιανὰ, Ἀσπρονήσιον, Παλαιὰν, μικρὰν καὶ νέαν Καμμένην, καὶ τινὰς σκοπέλους. Συνορεύει δὲ πρὸς ἄρκτον μὲ τὴν ἐπαρχίαν Νάξου, πρὸς ἀνατολάς μὲ τὴν θάλασσαν τῆς Ἀστυπάλαιας, πρὸς Μεσημβρίαν μὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν ἐπαρχίαν Μήλου.

Θήρα. — Ὁ Στράβων θέτει τὴν νῆσον Θήραν μετὰ τὸ Αἴγυπτον καὶ Κρήτης, ὃ δὲ Στέφανος ὁ Γεωγράφος μετὰ τὴν Κρήτης καὶ Κυρηναίας· αὕτη ὅμως πραγματικῶς καίτῃ πρὸς βορρᾶν τῆς Κρήτης καὶ τρεῖς λεύγας πρὸς νότον τῆς Ἰου· ὅθεν ἀμφοτέρων τῶν ἀναφερομένων συγγραφέων τὰ τεμάχια εἰν' ἐσφαλμένα, καὶ τοῦ Στεφάνου ἐπιδιορθοῦται, νομίζω, κατὰ τινὰ τρόπον, ἂν ἀντικαταστήσωμεν τὴν λέξιν Κυρηναίας διὰ τῆς Κυνοῦρίας· οὐχ' ὅμως καὶ τὸ τοῦ Στράβωνος· διότι οὗτος ἀποδίδει εἰς τὴν νῆσον τὴν παρ' αὐτοῦ καλουμένην Θήραν, καὶ σχῆμα καὶ περιφέρειαν διάφορον, ἅφ' ὅτι ἔχει ἢ περὶ τῆς ὁ λόγος νήσος.

Ἡ ἀστρονομικὴ τῆς Θήρας θέσις εἶναι κατὰ μὲν τὸ μῆκος μ. 23, 34'· κατὰ δὲ τὸ πλάτος· 36, 26'· ἔχει περιφέρειαν 36 μιλίων καὶ οὐχὶ 25 ὡς λέγει ὁ Στράβων· καὶ μολοντί δὲν ἔχει λιμένας, ἔχει μολαταῦτα κάλλιστον ναυτικόν, καὶ ἔνεκα τούτου δημοτικὸν λοιμοκαθαρτήριον.

Ἡ Θήρα τὸ πάλαι συμπεριλαμβάνετο μετὰ τῶν σποράδων· καὶ ὁ Πλίνιος διίσχυρίζεται, ὅτι ἡ νῆσος αὕτη καὶ ἡ τῆς Θηρακίας ἀνεφύησαν κατὰ τὸ δ' ἔτος τῆς 135, Ὀλυμπιάδος· ἀλλ' ἡ διήγησις τοῦ Πλινίου εἰν' ἐσφαλμένη· διότι ὁ Ἡρόδοτος μᾶς βεβαίως, ὅτι ὑπῆρχεν εἰς ἐποχὴν πολὺ ἀρχαίαν, γνωστὴ οὕσα ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Καλλίστης· ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Κάδμος διαβαίνων διὰ τῆς νήσου ταύτης ἀφῆκε συγγενῆ του τινὰ Μεμβλίαν καλούμενον καὶ ἀριθμὸν τινὰ ἐκ τῶν συνοδοιπέρων του Φοινίκων διὰ νὰ κατοικήσῃσι. Προστίθησι δὲ ὁ αὐτὸς Ἡρόδοτος, ὅπερ ἐπιβεβαιῶν ὅ, τε Πάυσανίας καὶ Στράβων, ὅτι μετὰ ταῦτα ὁ Θήρας, εἰς τῶν ἀπογόνων τοῦ Κάδμου, κατακτῆσας τὴν νῆσον ταύτην, ἔδωκεν αὐτῇ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα, ὃ διεφύλαξεν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ

σχεδὸν καὶ μέχρι τῆς Π'. ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπωνομάσθη, ἕως πρῶτον ὑπὸ τῶν σταυροφόρων καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν κατακτητῶν αὐτῆς Ἐνετῶν, Σαντορήνη (Santa Irene) τουτέστιν Ἀγία Εἰρήνη (α). Οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ κυριεύσαντες αὐτὴν διεφύλαξαν τὴν τελευταίαν αὐτῆς ὀνομασίαν, ὑφ' ἣν ἤτο γνωστὴ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ καταστατικῆς περὶ διαιρέσεως τοῦ Βασιλείου εἰς Νομούς καὶ ἐπαρχίας πρώτου Β. Διατάγματος.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ αὐτοῦ Ἡροδότου πρέπει νὰ ἦτον τὸ πάλαι ἀρκετὰ κατοικημένη· διότι τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν παρήγγειλε τὸν Γρίνον υἱὸν τοῦ Αἰσανίου, ἀπόγονον τοῦ Θήρα καὶ βασιλέα τῆς Θήρας, νὰ ἐγείρῃ μίαν πόλιν ἐν Λιθύα, ὅπερ οὗτος κατὰ πρῶτον παρημέλησεν, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς νὰ καταφύγῃ ἐκ δευτέρου εἰς τὸ αὐτὸ μαντεῖον, ἔνεκα τῆς ἐπισυμβάσης ἀνομβρίας, ἧτις διήρκεσεν ἑπτὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη καὶ κατεξήρανεν ὅλα τῆς νήσου τὰ δένδρα, ἐκτὸς ἑνὸς καὶ μόνου, τὸ μαντεῖον ἐπανέλαβεν ἐπιμόνως τὴν προτέραν αὐτοῦ παραγγελίαν· καὶ τότε ἀπεστάλη εἰς Λιθύαν Βάττος ὁ τοῦ Πολυμνήσου υἱὸς μὲ τινὰς ἄλλους, ὅπου ἀνήγειραν τὴν πόλιν Κυρηνῆς, ἧτις ἀκολούθως ἐστάθη πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Καλλιμάχου. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει, ὅτι ἡ νῆσος αὕτη εἶχεν ἑπτὰ πόλεις· καὶ ἐπὶ Ἡτολομαίου ἤνθον ἡ τε Οἶα καὶ Ἐλευσί. Καὶ τῶντι ἡ νῆσος αὕτη πρέπει νὰ ἦτον ὡς ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀρκετὰ ἰσχυρὰ· διότι αὕτη μόνον καὶ ἡ τῆς Μήλου ἐτόλμησαν νὰ μένωσιν οὐδέτεροι ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ περιβοήτου Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς αὐτῆς πρωτευούσης τῆς καὶ Θήρας ἐπωνομαζομένης (β) φαίνονται ἀκόμη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Μέσα-Βουνοῦ, ἢ Ἀγίου Στεφάνου λεγομένου, καὶ εἶναι ἴσως τὸ σημαντικώτερον μνημεῖον τῆς ἀρχαιότητος, ἅφ'

(α) Ὁ Ἀπίνος συγγραφεὺς Ἰανουτίος τὴν ἀναφέρει ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Θηραμένη (Theramena).

(β) Ὁ καθηγητὴς Ῥὸς διίσχυρίζεται, ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶναι ἡ τῶν ἀρχαίων Οἶα, ἀλλ' ἐγὼ ἀπεδείξα δι' ἐπιγραφῶν σωζομένων μετὰ τῶν αὐτῆς ἐρείπιων, ὅτι ἐκαλεῖτο Θήρα, καὶ τὴν γνάμην μου ταύτην παρεδέχθη, ὡς πληροφοροῦμαι, καὶ ὁ ἐνθάδε ἀρχαιολόγος Ῥαούλ· Ροχίτος. Παρεδέχθη προέτι τὴν γνάμην μου ταύτην καὶ ὁ πρῶτος κατὰ τὴν Θήραν Λαζαριστὴς Πέγος, εἰς τὴν περὶ Θήρας Γαλλιστὴ ἐκδοθείσαν πραγματείαν του, ἂν καὶ δὲν ἀναφέρῃ αὐτὴν ὡς ἰδίαν μου.

ὅσα ὑπάρχουν εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος (α). Αἱ δὲ λοιπαὶ αὐτῆς πόλεις φαίνεται ὅτι κατεβύβισθησαν, διότι εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ μεσημβρινοῦ αὐτῆς παραλίου ἀνακαλύπτονται εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης πληθὺς ἐρείπιων καὶ κατεργασμένων μαρμάρων. Μεταξὺ τῶν ἐν Θήρα λατρευομένων θεῶν ἦτον κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἐκάτη, ὡς ἐκ διαφόρων ἐπιγραφῶν ἐξάγεται, καὶ τὸ μαντεῖον τῆς Θήρας ἔπος Θηραίων, ἦτον ἀρκετὰ διάσημον. Νῦν δὲ ἡ Θήρα διαιρεῖται εἰς δύο δήμους, δηλαδή εἰς τὸν τῆς Θήρας, συγκείμενον ἐκ τῶν κωμοπόλεων.

Φηρά (ἔδρα), κατοίκους.	1,260.
Φηροστεφάνιον.	178.
Κοντοχώριον.	1,156.
Καρτεράδος.	1,094.
Ἡμεροβίγλιον	961.
Βουρβούλος	273.
Ἐπανωμερία.	1,740.
Φοινικία.	290.
Θόλος	64.

Τὸ ὅλον. 6,980,

Ἐξ ὧν 750 περίπου τοῦ Δυτικοῦ δόγματος.

Εἰς τὴν πόλιν Φηρά ἐδρεύει ὁ Ἐπαρχος καὶ λοιπαὶ ἀρχαί, καὶ ὁ τῆς Θήρας Δυτικὸς ἐπίσκοπος εἶναι δὲ ἐνταῦθα ἄξιον σημειώσεως τὸ κατάστημα τῶν Γαλλίδων καλογοραίων, τῶν καὶ Ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους (soeurs de la charité) καλουμένων, ἔνθα σιτεύονται καὶ διδάσκονται πάμπόλλα ὁμόθρητα αὐτῶν κοράσια. Ἀξίαι παρατηρήσεως εἰν' ὡσαύτως καὶ τινες συλλογαὶ ἀρχαιοτήτων ὑπὸ ἰδιωτῶν κατεχόμεναι. Εἰς τὸν δῆμον τοῦτον, κατὰ τὴν θέσιν λεγομένην τοῦ Κουλούμπου, παρατηρεῖται ἀρχαίον τι κοιμητήριον τὸ καὶ Κελιά καλούμενον· πλησίον καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἡμεροβιγλίου τὰ ἐρείπια τῆς ἐπὶ Ἐνετοκρατίας πρωτευούσης τῆς καὶ Κάστρον, ἢ Σκάρος, ἢ Κάστρον τοῦ Σκάρου καλουμένης.

Ὁ ἕτερος Δῆμος εἰν' ὁ τῆς Καλλίστης, ὅστις σύγκαιται ἐκ τῶν ἐξῆς κωμοπόλεων.

Πύργος (ἔδρα) κατ.	1,229.
Ἐμπερεῖον	1,246.

(α) Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὄρους καὶ ἰδίως κατὰ τὴν θέσιν τὴν καὶ Σαλάδα καλουμένην, ἀνακαλύπτονται ἀρχαῖοι πλίνθοι, πολλοὶ τῶν ὁποίων εἰν' ἀρίστης κατασκευῆς.

Μεγαλοχωρίον.	978.
Ἀκρωτήριον.	451.
Γωνία.	1,071.
Βόθων.	684.
Μεσσαρία	872.

Τὸ ὅλον. . . . . 6,531.

Ἐκτὸς τὸν ἐπὶ τοῦ Μέσα-Βουνοῦ ἀρχαίων ἐρείπιων εἰν' ἄξια παρατηρήσεως κατὰ τὸν δῆμον τοῦτον, ὁ ναὸς τοῦ ἀγ. Νικολάου, ὁ καὶ μαρμαρινὸς λεγόμενος, οὗ τὸ κτίριον εἰν' ἀρχαίον τι τέμενος· οἱ κατὰ τὴν θέσιν Ἐξωμήτην ἀρχαῖοι ἀνάγλυπτοι τάφοι· καὶ ὁ κατὰ τὴν θέσιν Περίσσης νεοοικοδομούμενος ναὸς τῆς Παναγίας.

Ἡ Θήρα εἰν' ἄξια θαυμασμοῦ καὶ διὰ τὰ Ἡραϊστεια αὐτῆς γεννήματα, μάλιστα ὁ κόλπος αὐτῆς· ὡς ἐκ τῶν κρημνωδῶν τῆς Θήρας καὶ Θηρασίας παραλίων, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τριῶν κεκαυμένων νήσων, αἵτινες ἐγεννήθησαν ἐξ ἑννέα ἄλλεπαλλήλων Ἡραϊστειακῶν ἐκκρήσεων (α), παρασταίνει φρικτῶδες τι καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος τοῦ θέαμα.

Ἡ νῆσος αὕτη, καὶ τοι ἐστερημένη καθαρῶν βεόντων ὑδάτων, ἔχει μολαταῦτα τέσσαρας ὀρυκτοπηγὰς, ἐκτὸς τῆς κατὰ τὴν Καμμένην σιδηροκρήνης, ἧτις ἔχει οὐ μόνον μεγίστην θεραπευτικὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν νὰ καθαρῶν τὸν ἰωμένον χαλκόν. Ἄν καὶ κατάξηρος ἡ Θήρα, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὑδάτων, προδίδει ὅμως ἀριστον οἶνον, κριθῆν, ὀλίγα ὄσπρια, σῦκα καὶ βαμβάκιον, τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἐκ τινος χαμοδένδρου τοῦ καὶ gossypium arboreum καλουμένου.

Θηρασία.— Ἡ νῆσος αὕτη καίτῃ εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Θήρας πλησίον τοῦ ἀρκτικοῦ αὐτῆς ἀκρωτηρίου, ἦτοι τῆς Ἐπανωμερίας ἔχει δύο λευγῶν περίμετρον, καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς γῆς, καὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν αὐτῆς στρωμάτων μετὰ τῶν τῆς Θήρας, εἰκάζεται, οὐκ ἀνευ πιθανότητος, ὅτι αὕτη εἰς ἐποχὴν λίαν ἀρχαιοτάτην ἀπήρτιζε μετὰ τῆς σημερινῆς Θήρας μίαν μόνην νῆσον. Ὁ Πτολομαῖος λέγει, ὅτι εἰς τὴν νῆσον ταύτην ὑπῆρχε μία πόλις, καὶ πιθανῶς αὕτη πρέπει νὰ ἦτον ἀποικία τῶν Φοινίκων, διότι πρὸ τινος καιροῦ εὐρέθησαν μάρμαρα τινὰ μὲ

(α) Βλ. Περὶ τῶν νήσων Καμμένων. Σύντομος διατριβὴ ὑπὸ Ἰ. Δ. Αε-Κιγδία ἐν τῷ γέφ' Ἀσκληπιῷ ἔτος Γ'. φυλλ. 2.

Φοινικιακῶς ἐπιγραφάς. Ὁ περιηγητὴς Τουριεφόρτιος συγγέει τὴν νῆσον ταύτην μὲ τὸν παρακειμένον τῆς Ἐπανωμερίας σκόπελον τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἡ Θηρασία νῦν ἀπαρτίζει ἰδιαιτέρον ὁμώνυμον δῆμον συγκαίμενον ἐκ τῶν ἐξῆς χωρίων.

Μανωλάς (ἔδρα) κάτ.	170.
Ποταμός.	169.
Ἄγριλιά	109.
Κερά.	65.

Τὸ ὅλον. . . . . 513.

Δὲν ἔχει λιμένα· προάγει δὲ τὰ αὐτὰ καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως, οἷα καὶ ἡ Θήρα, προϊόντα, μάλιστα ἐξάγει διὰ τὸ ἐξωτερικὸν περισσοτέραν ἡραισίτιον γῆν (ἄσπα).

Ἴος. — Κεῖται πρὸς μεσημβρίαν τῆς Νάξου, καὶ τρεῖς λεύγας πρὸς ἄρκτον τῆς Θήρας. Ἡ ἀστρονομικὴ αὐτῆς θέσις εἶναι μῆκος μ. 33, 37' πλάτος 36, 43' καὶ ἔχει 14 λευγῶν περιφέρειαν. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι εἰς τῶν ἀσφαλεστέρων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἀλλ' ἔνεκα τῶν παρακειμένων ἐλῶν καθίσταται ὀλίγον νοσώδης. Ἡ νῆσος αὐτὴ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου ἐκαλεῖτο καὶ Φοινίκη. Ἡ πόλις τῶν Ἰητῶν εἶναι ἀποικία τῶν Ἰώνων, καὶ μολονότι ἡ ἱστορία οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῆς λαμπρότητος τῆς πόλεως ταύτης, μολταυτὰ πρέπει νὰ ἦτον, ἴσως δὲ εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν, σημαντικωτάτη πόλις, διότι τοῦτο μαρτυρεῖται ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε σωζομένων κυκλοπικῶν αὐτῆς τειχῶν. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδότου, Στραβῶνος, Πλινίου, Πausανίου, καὶ Στεφάνου τοῦ Γεωγράφου, εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἀπέβησε καὶ ἐτάφη ὁ θεῖος Ὅμηρος, οὗ ὁ τάφος ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ ἔτος 1872, ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Κόμητος Πάσχου Βαρῶνος Κρίενεν, ὅστις κατὰ τὴν τύχην μετεκόμισε μετ' αὐτοῦ τοὺς ἐξορυχθέντας ἐπιτυμβίους λίθους (α). Ὁ νῦν δῆμος τῶν Ἰητῶν σύγκειται ἐκ τῆς ὁμώνυμου πόλεως ἐχούσης 2, 331 κατοίκους. Τὰ δὲ προϊόντα τῆς Ἴου εἰσὶ κριθή, σμιγάδι, σίσαμον, ὄσπρια, οἶνος, σῦκα, ἔλαιον, βαμβάκιον κλπ.

Ἄμοργός. — Κεῖται μεταξύ Νάξου καὶ Ἀστυ-

(α) Ἐκ τίνος ἀρχαίας ἐπιγραφῆς ἀνακαλυφθείσης ἐσχάτως εἰσάγεται, ὅτι οἱ Ἰηταὶ εἶχον ἐν τῶν τοῦ ἔτους μνητῶν ἀμφοτέρων τῶ Ὁμήρῳ, ὃν καὶ Ὁμηρεῖον ἐκάλου.

παλαίας, νῆσου τῆς Τουρκίας, ἔχει δώδεκα λευγῶν περιφέρειαν, καὶ ἡ ἀστρονομικὴ αὐτῆς θέσις εἶναι μῆκος μ. 23, 58', πλάτος 36, 51'. Εἰς τὴν νῆσον ταύτην ὑπάρχουν δύο ἀρκετὰ καλοὶ λιμένες, μάλιστα ὁ καὶ Βαθύς λεγόμενος· ὅπου ἴσως, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου, ὁ τῶν Λυδίων ναύαρχος Κλεῖτος ἔλαθεν ἀνὰ χεῖρας ἓνα τριδάντα καὶ ἐπωνομάσθη Ποσειδῶν, διότι εἶχε κατὰ χεῖρας μέρος τοῦ τοῦ Ἀντιόχου στόλου.

Ἡ Ἄμοργός κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Ὑπέρη, Πατάγη, ἢ Πλατάγη, Πολύλιγος καὶ Φίλη. Κατὰ δὲ τὸν Στέφανον τὸν γεωγράφον, Παγκάλη, Ψυχία, καὶ Καρκεσία· καὶ κατὰ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον Ἀμοργός. Στέφανος ὁ Γεωγράφος διηγεῖται, ὅτι αἱ ἀρχαῖαι τῆς Ἄμοργου πόλεις ὠνομάζοντο Ἀρκεσίνη, Μινώα καὶ Αἰγιάλη. Φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τῆς νήσου ταύτης κάτοικοι κατεγίνοντο μᾶλλον εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἢ εἰς τὴν πολεμικὴν, ὅθεν ἐν ταῦτα ἔλαβε τὰ γενέθλια ὁ περιβόητος ποιητὴς Σιμωνίδης· καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σουῖδα εἰς τὴν νῆσον ταύτην κατεσκευάζετο εἰδός τι ἐρυθροῦ πανίου ἀρίστης ποιότητος, ὃ ἐκαλεῖτο ἄμοργίς. Ἴσως τὸ πανίον τοῦτο ἐβάετο διὰ τοῦ αὐτοφυῶς κατὰ τὴν νῆσον ταύτην, καὶ τὴν παρακειμένην Ἡράκλειον, φυομένου ἐχίου (Echium), ὃ φύεται καὶ εἰς τινὰς ἄλλας τοῦ Αἰγαίου νήσους.

Εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐστάλη ἐξώριστος ἐπὶ Τιβερίου Βίβιος ὁ Σερένος.

Ὁ τῶν Ἀμοργίνων δῆμος σύγκειται νῦν ἐκ τῶν ἐξῆς κομωπόλεων.

Χώρα (ἔδρα) κάτοικοι	1, 891.
Λαγκαδά	844.
Θολάρια.	424.
Ποταμός	170.
Στρέβουλος.	82.

Τὸ ὅλον . . . . . 3, 411.

Εἰς τὴν νῆσον, ταύτην ὑπάρχει εἰς χεῖμαρος, αὐτὰ ὕδατα πολλάκις λιμνάζοντα ἐπιφέρουσι κακοήθεις πυρετούς. Προάγει δὲ σῖτον, κριθήν, ὄσπρια, ἔλαιον, οἶνον, τυρὸν καὶ ζῶα.

Ἀνάφη. — Κεῖται πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἄμοργου καὶ 8 λεύγας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Θήρας· ἔχει 5

λευγῶν περιφέρειαν, καὶ ἡ ἀστρονομικὴ αὐτῆς θέσις εἶναι μῆκος μ. 23, 59' πλάτος 36 30'. Ὁ Βοσγίενος λέγει ὅτι ἡ νῆσος αὐτὴ ἔχει καλὸν λιμένα καὶ ὄρμον, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο εἶναι τὰ μέγιστα ἡπατημένος.

Κατὰ τὴν μαρτυρίαν Στεφάνου τοῦ Γεωγράφου τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Μεμβλίαρος, ἀπὸ τὸν Μεμβλίανρον συγγενῆ τοῦ Κάδμου, τοῦ καὶ ἐν Θήρα ἀποικισαντος. Ἀκολουθῶς δὲ ὠνομάσθη Ἀνάφη ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν, οἵτινες ὑπὸ τρικυμίας διωκόμενοι διεσώθησαν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ὅπου κατὰ τὸν Στραβῶνα καὶ Κόνωνα ὠκοδόμησαν ναὸν ἀφιερῶσαντες αὐτὸν τῷ Ἀπόλλωνι. Τοῦ περιβόητου τούτου ναοῦ σώζονται μέχρι τοῦδε ὀλίγα τινα εἰρεπια, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἀνακαλύπτονται διάφορα ἄλλα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα.

Ὁ νῦν τῶν Ἀναφίων δῆμος σύγκειται ἐκ τῆς ἑμῶνύμου κομωπόλεως, ὅπου εἶναι εἰσέτι φαινὰ τὰ εἰρεπια τοῦ τῆς Ἐνετικῆς δυναστείας φρουρίου· ἔχει δὲ καὶ κατοίκους 810, καὶ προάγει σῖτον, κριθήν, κρόμμυα, μέλι, ὄσπρια, καὶ ὀλίγον οἶνον. Ὑπάρχει καὶ ἀφθονία περδικῶν, αἵτινες κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡγησάνδρου, ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου, πρότερον δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ κομισθέντες ἐνὸς καὶ μόνου ζευγαρίου ἐξ Ἀστυπαλαίας, τοσοῦτον πολυπλασιάσθησαν ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου, ὥστε ὁ δῆμος θέλων νὰ προλάβῃ τὴν ὀποῖαν ἐπροξένουν φθορὰν εἰς τὰ προϊόντα, διέταξε νὰ φθέρωνται τακτικῶς καθ' ἕκαστον ἔτος τὰ αὐτῶν ὄα. Εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἀνεκαλύφθησαν προσέτι ἔχνη μεταλλείων ἀμιάντου καὶ ἀντιμονίου.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐρημονήσους τῆς Ἐπαρχίας ταύτης σημειωτέον, ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ τῆς Θήρας κόλπου κεῖται ἡ παλαιὰ Καμμένη, ἢ καὶ Αὐτόματος καὶ Ἰερά πρᾶτοις παλαιοῖς καλυμένη, ἢ νέα Καμμένη, καὶ ἡ μικρὰ Καμμένη, αἵτινες ἀκολουθῶς ἀνεφύθησαν, καὶ ἐν αἷς προσορμίζοντα τὰ Θηραϊκὰ πλοῖα. Πρὸς τὸ στόμιον τοῦ αὐτοῦ κόλπου, μεταξύ Θηρασίας καὶ τοῦ νοτίου τῆς Θήρας ἀκρωτηρίου, κεῖται τὸ Ἀσπρονήσιον, τὸ ὁποῖον κακῶς τινὲς νομίζουσι εἶναι ἡ τῶν παλαιῶν Θεία. Τρεῖς ὡς ἔγγιστα λεύγας πρὸς δυτικομεσημβρίαν τῆς Θήρας κεῖνται αἱ λεγόμεναι Χριστιανὰ, ἢ Ἀσκανία παρὰ τοῖς παλαιοῖς,

καὶ οὐχὶ Λητώα, ὡς διίσχυρίζεται ὁ Λαμαρτινιέρος. Πρὸς ἀνατολὰς καὶ πλησίον τῆς Ἀνάφης κεῖνται αἱ καλούμεναι Ἀναφοπούλαι. Μεταξὺ Θήρας καὶ Ἀμοργοῦ ἡ λεγομένη Ἀνυδρος, καὶ οὐχὶ Ἀμοργόπουλον, ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ Ἀλδενχόβενος· καὶ μεταξὺ Θήρας, Ἀμοργοῦ καὶ Νάξου αἱ ἐφεξῆς ἐρημόνησοι, αἵτινες ἐν τῷ γεωγραφικῷ τῆς Ἑλλάδος χάρτη τοῦ Ἀλδενχόβενου εἰς τὴν ἐπαρχίαν Νάξου κατατάσσονται, δηλ. ἡ Λέλανδρος (Στενόζα), ἡ Σχινόυσα, ἡ Φακοῦσα (Κέρος), αἱ δύο καλούμεναι Κεφρονήσια, καὶ ἡ Ἡράκλειος (Ἀρακλιά) ἣτις πιθανῶς εἶναι ἡ τῶν παλαιῶν Νικασία, καθότι οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρει νῆσον φέρουσαν ὄνομα Ἀρακλίας ἢ Ἡρακλείου. Εἰς τὴν ἐρημόνησον δὲ ταύτην ὑπάρχει ἄντρον τι, ὅμοιον μὲ τὸ τῆς Ἀντιπάρου, καὶ οὐχ' ἦττον θαυμασίον, καὶ τοι μὴ ἀναφερόμενον ὑπὸ τῶν περιηγητῶν, διὰ τὰς ἐν αὐτῷ σταλακτητικὰς ἀπολιθώσεις, καὶ ἐτι μᾶλλον ἄξιον παρατηρήσεως, καθ' ὅσον ἡ αὐτοῦ εἰσοδος οὐδόλως εἶναι ἐπικίνδυνος. (ἀκολουθεῖ)

ΜΥΘΟΣ ΣΤ'.

Οἱ Βάτραχοι.

Κατὰ τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον καὶ μακάριον αἰῶνα, ὃτ' ἐσκέπτοντο τὰ ζῶα καὶ ἐδιοικοῦντο μόνα, Βάτραχοι οἱ θιασῶται τῆς προόδου καὶ τῶν φῶτων τὴν βελτίωσιν ὑπ' ὅσιν ἔχοντες τῶν καθεστῶτων, ἐκ τῆς λίμνης τῶν ἐκθάντες μὲ κοῦρατρα τραχέ, παρὰ τοῦ Διὸς ἐζήτου νὰ τοὺς δώσῃ Βασιλεῖα. Ὁ δὲ Ζεὺς ἐκ τοῦ Ὀλύμπου πρὸς τὴν γῆν ὀλίγον κύπτει· κ' ἐκ τῆς ἴδης κόψας ξύλον ε' τοὺς βατράχους κάτω ρίπτει· τὸ δὲ ξύλον εἰς τὴν λίμνην πεσὸν κάμνει μέγαν κρότον· οἱ δὲ βάτραχοι μεγάλως ξιπασθέντες κατὰ πρῶτον. Καταδύοντι ἀμέσως ε' τὸν πυθμένα τῶν ὑδάτων, καὶ φοβοῦνται νὰ ἀνέλθουν νὰ ἰδοῦν τὸν ἀνακτὰ τῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, κρότον μὴ ἀκούοντες κἀνέν, ἤρχισαν νὰ ἀναβαίνουσαν βαθμυδὸν ἀπ' τὸν πυθμένα· εἰς τὸ ξύλον πλησιάζουσαν νὰ τὸ περιεργασθῶσι, καὶ τολμῶσιν ἐπὶ τέλους ἐπ' αὐτοῦ καὶ ν' ἀναβῶσι· τὴν ἀπάθειαν δὲ τούτου βλέποντες ἀδημονοῦσιν, ἀπαξάπντες κοάζουσαν καὶ μεταβολὴν ζητοῦσιν· «Ἄναξ ξύλινος, Ζεῦ πάτερ, εἰς τί θέλει χρησιμεύσει; πῶς χωρὶς ψυχῆν τὸ ξύλον εἰς ἡμᾶς βὰ βασιλεύσει;» Ὁ δὲ Ζεὺς μακροθυμῆσας ἀνοήτους τοὺς νομίζει, καὶ τὸν Ἐγγελλὸν βατράχων βασιλέα διορίζει.

Τοῦ Ἰγγλέως τὸ μῆκος κ' ἡ εὐλόγιστος ἡ μέση εἰς τὸν ὄχλον τῶν βατράχων κατ' ἀρχὰς εἶχεν ἀρέσει· Ἄλλ' ὡς εἶδον ὅτι εἶναι ἀδρανῆς, μωρὸς, εὐήθης, εἰς τὸν Δία διευθύνουν ἀπαιτήσεις τὰς συνήσεις· Βασιλέα ζητοῦν ἄλλον, πλήρη βίωμης καὶ σοφίας, νὰ κρατήσῃ ἐπαξίως τὰς βασιλικὰς ἡνίας· Ὁ δὲ Ζεὺς ἀγανακτήσας, τὸν ἀμφίβιον τὸν Ὑδρον Βασιλέα διορίζει τῶν ταραξιῶν ἐνδρῶν· Ὁ φρικτὸς δὲ οὗτος ὄφει ἀμ' ἀνέβ' ἐπὶ τοῦ θρόνου τὴν πολλὴν φιλοσοφίαν ἐμμήθηκε τοῦ Κρόνου· Καὶ εὐθὺς τοὺς ὑπηκόους ἀπὸ δύο καὶ τρεῖς ἀρπάζει, καὶ μὲ νόμον χωρὶς νόμον, τοὺς ῥοφᾷ, τοὺς καταβάζει.

Ο ΠΙΘΗΚΟΣ ΕΟΥΘ

ἢ τὰ ἤθη τοῦ αἰῶνος.

ΕΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΦΑΝΕΣ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ.)

Κεφ. Β'.

Ἡ περιήγησις.

Τὴν ἐπαύριον τῆς σκηπῆς ταύτης, περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν πρὸ μεσημβρίας, ὁ Ξουθ εἰσελθὼν εἰς τὸν θάλαμον τοῦ Καλλιστράτου « ἔρχομαι, λέγει πρὸς » αὐτόν, νὰ ἐκπληρώσω τὴν χθεσινὴν ὑπόσχεσίν μου· » πρὶν ὅμως ν' ἀρχίσω, ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ νὰ μὲ ὑπο- » σχεθῆς, ὅτι θέλεις φυλάξῃς στωϊκῆν ἀπάθειαν καὶ » Πυθαγόρειον ἐχεμυθίαν, περὶ ὅσων ἠθέλες ἀκούσει » ἐκ τοῦ στόματός μου· διότι ἄλλως ἢ διήγησις αὐ- » τη θέλει ἀποβῆ ὄχι μόνον ματαία, ἀλλὰ καὶ ἐπι- » ζήμιος· εἰδὲ μὴ, διάταξόν με νὰ σιωπήσω » ὄχι, » ἀπήντησεν ὁ Καλλιστράτος, ἐξεναντίας ἐπιθυμῶ » καὶ σὲ διατάττω νὰ ὁμιλήσῃς εὐλικρινῶς καὶ ἔλευ- » θέρως, καὶ σὲ ὑπόσχομαι νὰ σὲ ἀκούσω ἀταράχως » καὶ νὰ μὴ εἶπω τι εἰς κἀνένα· σὲ ὀρκίζομαι δὲ εἰς » τὴν ἱεράν σκιάν τοῦ ἥρωος πατρός μου, ὅτι θέλω » φυλάξῃς τὴν ὑπόσχεσίν μου· » ὁ δὲ Ξουθ χαμογελά- » σας καὶ κινήσας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὠμίλησεν ὡς ἀκολούθως.

» Ἐγενήθη εἰς τὸ Βερολίνον πρωτεύουσαν τῆς Πρωσίας· ὀνομάζομαι Βαρθόλδους, καὶ εἶμαι αὐτὸς ἀκείνιος ὁ εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Κοραῆ ἀναφερόμενος Γερμανὸς περιηγητῆς, ὁ πικρὸς τῶν Ἑλλήνων κατ' ἄρχοντος, συγγραφεὺς τοῦ κατὰ τὰ 1805 ἐκδο-

θέντος συγγράμματος, ἐπιγραφομένου ἀποσπάσματα πρὸς ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος. »

Ἀναγνούς κατὰ τὴν νεότητά μου τὰ συγγράμματα διαφόρων Εὐρωπαϊῶν περιηγηθέντων τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν καὶ Ῥωσίαν, συνέλαβον μεγάλην ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γείνω καὶ ἐγὼ αὐτόπτης τῶν ὑπ' αὐτῶν ἱστορουμένων τεραστίων πραγμάτων, καὶ νὰ καταταχθῶ εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐνδόξων περιηγητῶν τῶν θαλάσσιων χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς· ὁ πατήρ μου ἀποθανὼν ἐν ἔτει 1803 μὲ ἀφῆκε μόνον κληρονόμον μεγάλης χρηματικῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν παρακαταθέσας εἰς διαφόρους τραπεζίτας τῆς Γερμανίας, ἔλαβον παρ' αὐτῶν πιστωτικὰ γραμμάτια δι' ὅλα τὰ μέρη τῆς Τουρκίας, καὶ συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς τοὺς ἐκεῖ προξένους τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ καταβάς εἰς Τεργέστην ἐπεβίβασθην ἐπὶ ἐμπορικῶν πλοίων καὶ μετέβην εἰς Σμύρνην.

Φθάσας εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐπαρουσιάσθην πρὸς τὸν ἐκεῖ Αὐστριακὸν πρόξενον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἤμην συστημένος παρὰ τινος τραπεζίτου τῆς Βιέννης· οὗτος δὲ ἀφοῦ μὲ ὑπεδέχθη φιλοφρόνως, κράξας τὸν διερμηνέα αὐτοῦ Ἀγγερέτον, συνδιελέχθη μετ' αὐτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀποτεινόμενος πρὸς με, « Κύριε, μὲ λέγει, ἐπειδὴ καὶ ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχουσι καλὰ ξηροδοχεῖα, ὁ διερμηνεὺς μου συγκατατίθει νὰ σὲ δεχθῇ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ὅπου θέλεις ἔχει ὄλιγον σὺν τὰς ἀναπαύσεσις.

Μετακομίσθην λοιπὸν καὶ κατώκησα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ῥηθέντος Ἀγγερέτου, τοῦ ὁποῖου ἡ σύζυγος Πέππα, ἡ μονογενὴς θυγάτηρ Βιολάντη, καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς οἰκοδεσποίνης Δὸν-Γκιουρουμῆς, ἱερεὺς ἐκ τοῦ τάγματός τῶν Καπουκίνων, μία ὑπηρέτρια καὶ εἰς ὑπηρετῆς, ἀπετέλουν ὅλην τὴν οἰκογένειαν· ἀλλὰ τὰ κάλλη τῆς νέας Βιολάντης ἐγοήτευσαν τοσοῦτον μάλλον τὰς αἰσθήσεις μου, καθ' ὅσον εἶχον παρατηρήσει, ὅτι ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγγερέτου ἐδείκνυε τοιαύτην πρὸς με συμπάθειαν, ὁποίας μέχρι τότε παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης γυναικὸς εἶχον ἀξιώθῃ, ἔνεκα, φαίνεται, τῆς δυσειδοῦς μορφῆς μου καὶ τοῦ μικροῦ καὶ κακοεσχηματισμένου σώματός μου. Ἀφοσιωθεὶς λοιπὸν ὅλος εἰς τὸν ἔρωτα αὐτῆς, ἐλησμόνησα τὸ πᾶν ὅλαί μου αἰ προσπάθειαι ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ καλ-

λωπιζομαι, νὰ ἦμαι χαρίεις, καὶ νὰ μαντεύω τὰς κλίσεις καὶ ὀρέξεις αὐτῆς, διὰ νὰ κανονίζω ἀναλόγως πάσας τὰς πράξεις καὶ λόγους μου κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ εἰδώλου μου· ἐντούτοις δὲ, ἐπειδὴ καὶ ἡ οἰκογένεια ἔνεκα τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔκρος ἔμελλε νὰ μετοικήσῃ ἐπὶ τινὰς μῆνας εἰς τὸ χωρίον Βουρνόβαν, μὲ ἐπρόβλεψαν νὰ συμμετοικήσω καὶ ἐγὼ· καὶ ἐπιθύρησα μὲν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς περιηγησεῶς μου ἀπῆτει νὰ μείνω εἰς τὴν πόλιν, διὰ ν' ἀρχίσω τὸ ἔργον μου τόσον εἰς Σμύρνην, ὅσον καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὅπου ὄφειλον νὰ μεταβῶ, διὰ νὰ συλλέξω τὴν ἀναγκαίαν ὕλην πρὸς σύνταξιν τοῦ συγγράμματος τῆς περιηγησεῶς μου, ἀλλ' ἡ Κυρία Πέππα μὲ διέκοψεν ἀμέσως, λέγουσά με εἰς Φραγκικὴν Σμυρναϊκὸν ἰδίωμα ἢ Γκέλους! *Μαρία! ὄλοι τῆ Φραγκιάς οἱ βιατλάτοροι ὡς ἀριβάρουν τῆ Σμύρνη ἰκαρικάρουν τὸν Δὸν-Γκιουρουμῆ γὰ ὄλιαις τῆς τῆς μιζόρζαι· τῆ σιγγιρῆ τὸ ματζῆ μὲ τὸν Ἀβραμάτζο, καπὶ-ὄρλᾶρι τοῦ Ἰμπεριάου, ἐξπερδῖουν διασαδῆδες σ' ὄλα τὰ νησιὰ τῆ ἀσπρη θάλασσας. καὶ τῆ μαντζέουρ ὄλαις τῆ ροβιταῖς καὶ ἀντίκαῖς τῶν παλαιῶν.* » Ἄν δὲ καὶ μῆτε εἶχον ἐνοήσῃ τότε καλῶς τὴν ἀλλόκοτον ταύτην διάλεκτον, μῆτε ἐπίσθην ὑπὸ τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς Κυρίας Πέππας, ἀλλὰ ῥηγορικώτατον καὶ πειστικώτατον ἐρωτικὸν βλέμμα τῆς ὠραίας Βιολάντης μὲ ἐπεισεν ἐν τῷ ἄμα, ὅτι ὄφειλω νὰ ἀναθέσω τὴν περὶ τῆς περιηγησεῶς μου φροντίδα εἰς τὸν Καπουκίνον Δὸν-Γκιουρουμῆν καὶ τὸν Ἀβραμάτζον, Ἑβραῖον μεσίτην τοῦ Αὐστριακοῦ Προξενίου, καὶ νὰ ἀπέλθω εἰς τὸ χωρίον Βουρνόβα μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀγγερέτου, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπραξα ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ.

Ἀφοῦ δὲ διέτριψα ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας μῆνας ζῶν ἀληθῶς Συβαριτικὸν βίον, ἐπέστρεψα μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀγγερέτου εἰς Σμύρνην, ὅπου ὁ Δὸν-Γκιουρουμῆς καὶ Ἀβραμάτζος μὲ ἐνεχείρησαν πληθὺς ἀντιγράφων καὶ περιέργων ἐκθέσεων, ἐνταυτῷ δὲ καὶ τὸν λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπλήρωσα εἰς αὐτοὺς δύο χιλιάδας ἀργυρᾶ φοριόρια, πλην τεσσάρων χιλιάδων πεντακοσίων διστηλῶν, τὰ ὁποῖα εἶχον ἐξοδευθῆ δι' αὐτῶν κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου, καὶ τὰ ὁποῖα εἶχε προπληρώσειν εἰς αὐτοὺς ὁ Αὐστριακὸς πρόξενος κατὰ τὴν ἀπόλυτον πρὸς αὐτὸν περὶ τούτου διαταγὴν μου.

Ἐντοσοῦτω ἐξ ἐνός τὰ ὑπέρογκα ἐξοδα τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀγγερέτου, ζώτης ἀσώτως καὶ πολυτελῶς μετὰ τὴν εἰς Σμύρνην ἀφίξίν μου, καὶ τὰ πλούσια δῶρα, τὰ ὁποῖα καθημερινῶς προσέφερον εἰς τὴν ὠραίαν Βιολάντην, καὶ ἐξ ἑτέρου αἰ διὰ τοῦ Δὸν-Γκιουρουμῆ καὶ Ἀβραμάτζου ἀδιάκοποι πληρωμαὶ διὰ τὴν κτήσιν νέων χειρογράφων, περιέργων ἐκθέσεων καὶ ἀναγκαίων πληροφοριῶν πρὸς σύνταξιν τοῦ πολυτίμου συγγράμματος τῆς περιηγησεῶς μου, ἐξαντλήσαντα ὅλους τοὺς χρηματικὸς μου πόρους, μὲ ἠνάγκασαν νὰ καταφύγω εἰς προσωρινὰ δάνεια· ἀλλ' ἐπὶ τέλους στενοχωρούμενος ὑπὸ τῶν δανειστῶν μου, περιφρονούμενος ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀγγερέτου καὶ μὴ ἀγαπώμενος πλέον ὑπὸ τῆς ὠραίας Βιολάντης, ἐβιάσθην νὰ δραπετεύσω, καὶ ἐπιβίβασθῆς διὰ νυκτὸς ἐπὶ τινος Αὐστριακοῦ πλοίου ἄνευ διαβατηρίου, ἐπέστρεψα εἰς Τεργέστην. Μεταβάς δὲ εἰς τὴν πατρίδα μου Βερολίνον καὶ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐν Σμύρνη ἀγοραστοθεῖσας ἐκθέσεις, ἐρανισθεὶς δὲ καὶ ἐξ ἄλλων περιηγητῶν, συνέταξα καὶ ἐδημοσίευσα διὰ τοῦ τύπου τὸ ῥηθὲν σύγγραμμά μου, εἰς τὸ ὁποῖον περιέγραψα, κατὰ τὴν στερεότυπον συνήθειαν τῶν περιηγητῶν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, τὰς συνδιαλέξεις τὰς ὁποίας ἔλαβα μετὰ τῶν σημερινῶν λεγομένων σοφῶν αὐτῶν, καὶ τῶν προσεστώτων τῶν πόλεων καὶ χωρίων, καὶ ὅλας τὰς πόλεις καὶ νήσους τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, τὰς ὁποίας ἔλεγον ὅτι περιήλθον, ἐν ᾧ πραγματικῶς δὲν εἶχον ἴδει εἰμὴ μόνον τὴν Σμύρνην καὶ τὸ χωρίον Βουρνόβα, καὶ δὲν εἶχον ὁμιλήσει, εἰμὴ μόνον μετὰ τοῦ Αὐστριακοῦ Προξένου, τοῦ Ἀγγερέτου, τῆς Πέππας, τοῦ Δὸν-Γκιουρουμῆ, τοῦ Ἀβραμάτζου, τῶν δύο ὑπηρετῶν τοῦ Ἀγγερέτου Μαρούς καὶ Μιχάλη, καὶ τινῶν Ἑβραίων τοκογλύφων, ἐξαιρέτως δὲ μετὰ Βιολάντης.

Τὸ ῥηθὲν σύγγραμμά μου ἐθαυμάσθη καὶ ἐχειροκροτήθη ὑφ' ὅλων τῶν μεγάλων σοφῶν καὶ διπλωματῶν τῆς Εὐρώπης, πλην ὀλίγων τινῶν φρονίμων, μέχρις οὗ εὐρισκόμενος εἰς Παρισίους κατὰ τὸ ἔτος 1823 ἔμαθον ὅτι γέρων τις Ἕλληνας, Κοραῆς ὀνομαζόμενος, διατρίβων πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς ταύτην τὴν πόλιν, ἀνέφερεν εἰς τὰς σημειώσεις αὐτοῦ τὸ ῥηθὲν σύγγραμμά μου. κακίζων αὐτὸ πικρῶς καὶ ὀνομά-

ζων με, τυφλόν, άνοητον, ήλίθιον και μωρόν, και τὰ ἐν τῷ συγγράμματί μου ἀναφερόμενα, ἀναισχύοντους κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους λοιδορίας (α). ἂν δὲ καὶ ὁ ἐπαιῶν με κόσμος μὴ γνωρίζων τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὸ σύγγραμμά μου τοῦτο, ἠδύνατο νὰ κρίνη, ὅπως συνήθως κρίνει, ἀλλ' ἐγὼ γνωρίζων τόσον τὰς πηγὰς, ὅθεν ἠντλήθησαν τὰ ἐν αὐτῷ ἱστορούμενα, ὅσον καὶ τὰ ἐν Σμύρῃ συμβάντα μου, ἐγὼ, λέγω, ὤφειλον γενόμενος φρονιμώτερος νὰ μετριοπαθῶ ὁπωποῦν· καὶ ὁμως ἐπαρθεὶς εἰς τὴν ὑπὲρ ἐλπίδα ἀποδοχὴν τοῦ συγγράμματός μου καὶ καταντήσας νὰ πιστεύσω καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ τῶν ἐμῶν μᾶλλον τὴν κοινὴν γνώμην, ἢ ἐμαυτὸν, ἐπλήσθησαν μανιώδους ὀργῆς, ὅταν ζητήσας καὶ εὐρών τὰ ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος Κοραῆ ἐκδοθέντα συγγράμματα, ἀνέγνωσα τὴν ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῶν Προλεγόμενων τοῦ Πλουτάρχου κατ' ἐμοῦ σημειώσιν αὐτοῦ (β).

Πνέων ὀργὴν καὶ ἐκδίκησιν ἔτριξα τὴν ἐπαύριον πρώτῃ διὰ νὰ μάθω ποῦ κατοικεῖ ὁ ἀθιάδης οὗτος Γραικύλος, ὅστις ἀπετόλμα νὰ ἐξυβρίξῃ τοιοῦτοτρόπως τὸ σοφὸν τοῦτο συγγράμμα μου, καθὼς καὶ νὰ ἐξομοιοῖ τὰ ἐξευγενισμένα τῆς πεφωτισμένης Εὐρώπης ἔθνη πρὸς τοὺς ἀμαθεῖς καὶ βαρβάρους λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς· πληροφορηθεὶς δὲ ὅτι κατοικεῖ ὀπισθεν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Λουξεμβούργου, διευθύνθη πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν δεκάτην περιῖπου ὥραν πρὸ μεσημβρίας, κρούσας δὲ τὴν θύραν τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν, βλέπω ἄνθρωπον ἐξηκοντούτην περιῖπου, καθήμενον καὶ γράφοντα ἐνώπιον τραπέζης περικυκλωμένης ὑπὸ σωρῶν βιβλίων· *τί ἀγαπᾶτε Κύριε; μὲ λέγει μεθ' ἡλαροῦ ὄφρου* — *ζητῶ τὸν λεγόμενον Κοραῆν*, ἀπήντησα ἀποτόμως· — *εἶμαι ὁ ἴδιος, ἐπανέλαθεν ὁ γέρον ἀταράχως, καθίσαιτε παρακαλῶ εἰς τί ἡδυνάμην νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος; — εἰς τίποτε. ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως, ἦλθα μόνον νὰ ζητήσω παρὰ σοῦ ἐπίσημον ἱκανοποίησιν διὰ τὰς κατ' ἐμοῦ ἀναιδεῖς ὑβρεῖς σου, — δὲν συνεθίξω, Κύριε, (ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον φυλάττων πάντοτε τὴν αὐτὴν ἀταραξίαν) νὰ ὑβρίζω κἀνέγα· παρακαλῶ ποῖος εἶσθε; — εἶμαι, ἐπανέλαθεν ὑπερηφάνως, ὁ περιηγητῆς Βαρθόλδους, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζεις τι ἔγρα-*

(α) Κοραῆ Προλεγόμενα εἰς Ἰσοκράτην καὶ Πλουτάρχον.

(β) Αὐτόθι.

φες εἰς τὰ προλεγόμενά σου· — Ὁ γέρον δὲν ἐταράχθη μὲν οὐδὲως ἀκούσας τὸ ὄνομά μου, ῥίψας ὁμως ἐπ' ἐμοῦ ζωηρὰ βλέμματα, ἐκφράζοντα μᾶλλον περιφρονητικὸν τινα οἶκτον, ἢ ἀγανάκτησιν, καὶ ποῖαν τινὰ ἱκανοποίησιν ἐπιθυμεῖτε, Κύριε Βαρθόλδου, παρ' ἐμοῦ; μὲ εἶπεν ὑπομειδιῶν· — *τὴν διὰ τοῦ πυροβόλου ἢ τοῦ ξίφους· μὲ εἶναι ἀδιάφορον· εἶμαι γυμνασμέος εἰς ὅλα γενικῶς τὰ εἶδη τῆς μονομαχίας, ἀπήντησα ἐντόνω;* — *ἀλλ' ἐγὼ κατὰ δυστυχίαν, ἢ κατ' εὐτυχίαν, ἐπανέλαθεν ὁ παραδόξως ἀπαθὴς οὗτος γέρον, δὲν γνωρίζω νὰ μεταχειρισθῶ οὔτε τὸ ξίφος, οὔτε τὸ πυροβόλον, οὔτε οὐδὲν ἄλλο ὄπλον· καὶ ἂν ἐγγώριον ὁμως, ἤθελον μεταχειρισθῆ αὐτὰ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος μου, ἀλλ' οὐχὶ ποτὲ πρὸς ἀπόδειξιν φιλολογικῆς τιμῆς, ἢ πολιτικῆς ἀληθείας, πρὸς τῶν ὁποίων τὴν συζήτησιν καὶ διάγνωσιν ὁ πάσσορος δημιουργὸς ἐχάρισεν εἰς τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸν λόγον, τὸ εὐγενὲς τοῦτο ὄπλον πατρὸς λογικοῦ ἀνθρώπου ἂν ἀγαπᾶτε λοιπὸν, εἶμαι πρόθυμος νὰ δάσω πρὸς ἐμᾶς λεπτομερῆ λόγον τῶν ὅσα περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ὑμετέρων συμπολιτῶν ἔγραφα, νὰ ἀποδείξω πρὸς ὑμᾶς ὅτι ἠπατήθητε εἰς τὰς περὶ Ἑλλήνων κρίσεις ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε ἀδικον ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι, νὰ ζήτηται ἀντιθέτως τὰς κλητὰς ἔθρους, εἰς τὸ ὁποῖον χρεωστεῖτε τὰ φῶτα, διὰ τὰ ὁποῖα σήμερον καυχᾶσθε· εἰδὲ μὴ καλῶς ὄρισάτε, καὶ ὦρα σας καλὴ!*

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι λόγοι τοῦ γέροντος ἤθελον ἐρεθίσαι ἔτι μᾶλλον τὴν προσδληθεῖσαν παράλογον φιλαυτίαν μου, ἐὰν περιεργώτερον ἄλλο καὶ οὐσιωδέστερον ἀντικείμενον δὲν ἤθελε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐλκύσει τὴν προσοχὴν μου, καὶ μετριάσει ὑπερβολικὰ τὸ ἀγέρωχον τοῦ χαρακτῆρος μου. Ὁπισθεν τοῦ γέροντος Κοραῆ ἐκάθητο γράφων ἐνώπιον μικρᾶς τινος τραπέζης εἰκοσιπενταετῆς περιῖπου νέος, τοῦ ὁποίου ἢ ὑπερήφανος καὶ σοβαρὰ φυσιογνωμία, τὸ γιγαντιαῖον σῶμα, ἢ μεγάλη κεφαλὴ καὶ οἱ νευρόειδες βραχίονες μ' ἐπέισαν ὅτι θεθαίως εἶναι εἰς τῶν ἀπογόνων τοῦ μυθολογουμένου Ἡρακλέους· ὅταν δὲ κατὰ πρῶτον τυχερῶς παρετήρησα αὐτὸν, εἶδον ἀναβοκαταβάλλοντα ὀργίλως τὰς δασείας αὐτοῦ ὀφρεῖς καὶ ἐξακοντίζοντα μανιώδη πυρῶδη βλέμματτα κατ' ἐμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐσταμάτησαν σχεδὸν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματός μου καὶ μ' ἐπροξένησαν τοσοῦτον τρόμον, ὥστε τὰ γόνατά μου ἤρχισαν νὰ κλονίζωνται· διότι ἐνεθυμήθη Ἰάλλον τινὰ αὐτό-

πτην τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διηγούμενον, ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα δὲν ἐπρομηθεύοντο ζωοτροφίας, ἐπειδὴ, οἱ Ἕλληνες ἔτρωγαν Τούρκους, τοὺς ὁποίους κατέπινον ζωντανούς, ὡς ποτὲ ὁ Κρόνος τὰ ἴδια αὐτοῦ τέκνα· καὶ ἄνευ λοιπὸν τῆς προτάσεως ταύτης τοῦ Κοραῆ, ἢ θέα τοῦ νέου τούτου μὲ εἶχεν ἤδη καταπέσει ἀρκούντως, ὅτι ἀληθῶς ὁ λόγος εἶναι τὸ καταλληλότερον μέσον πρὸς συζήτησιν πάσης διαφορᾶς, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ ἀντίδικος εἶναι μὲν ἀθηνῆς γέρον, ἔχει ὁμως ὀπισθεν αὐτοῦ γραφεῖα καταγόμενον ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἡρακλέους καὶ συμπολίτην τῶν καταπινόντων ζῶντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅστις ὡς ἐφαίνεται, δὲν εἶχε Κοραϊκὴν ἀταραξίαν καὶ μετριοπάθειαν. Ἀπήντησα λοιπὸν ὅτι τὸ καθῆκον τῆς τιμῆς μὲ ὑπαγορεύει νὰ μὴ ἐπιμείνω εἰς τὴν περὶ μονομαχίας πρότασίν μου μετὰ γέροντος ἀσθενούς, καὶ ὅτι δέχομαι τὴν πρότασιν τῆς διὰ λόγου συζητήσεως, καὶ τότε ὁ Κοραῆς ἤρξατο τοῦ μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων ἢ Ἑλλήνων παραλληλισμοῦ ὡς πρὸς τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις, τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα, θρησκευτικὰς προλήψεις ἢ δεισιδαιμονίας καὶ κοινωνικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρετὰς, σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν καὶ τὰ φῶτα ἐκατέρων, μετὰ τὸσαύτης εὐφραδοῦς καὶ ἀφελοῦς ῥητορείας καὶ τοσοῦτων ἱστορικῶν παραδειγματῶν καὶ πραγματικῶν ἀποδείξεων, ὥστε πᾶς τις ὀρθῶν καὶ ἀμερόληπτος ἄνθρωπος, ἀκούων τὸν μελίρρυτον τοῦτον γέροντα, ἤθελε πεισθῆ ἀδιστακτικῶς, ὅτι τῷ ὄντι ἡμεῖς οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ τοὶ ἀπολαμβάνοντες πρὸ αἰῶνων τὰς ἐθνικὰς ἡμῶν ἐλευθερίας, καὶ τοὶ προοδεύσαντες εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὰς ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀρετὰς δὲν εἴμεθα καλῆτεροι τῶν Ἑλλήνων, ὁ δὲ κοινὸς λαὸς τῆς Εὐρώπης ἔχει πολὺ περισσοτέρας καὶ μωροτέρας προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας, ἢ οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες· καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ἀληθῶς πολλοὶ τῶν περιηγουμένων τὴν Ἑλλάδα Εὐρωπαίων, λαμβάνοντες ὡς μόνους ὀδηγοὺς τὰ πάθη ἄλλων, ἀπομιμῶνται μᾶλλον τὰς μίαις ἢ τὰς μελίστας κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἐξιστοροῦσιν, ἢ παραδιδομένοι εἰς τὰς τρυφὰς ἀμερίμου βίου, ἀντιγράφουσι τὰς ἐκθέσεις προγενεστέρων περιηγητῶν, τὰς ὁποίας δημοσιεύοντες ὡς ἰδίαις, καθίστανται γελοῖοι πηηκιστῆς, ἢ λυμαιῶνες ἀγύρται τῶν φώτων· ἀλλ' ἐγὼ

προκατειλημμένος ὑπὸ τῆς φιλαυτίας μου καὶ πεφουσημένος ὑπὸ τῶν καπνῶν τῆς μωρᾶς κενοδοξίας, τὴν ὁποῖαν οἱ μωρότεροί μου θαυμασταὶ μὲ εἶχον ἐμπνεύσει, ἐπέισθη μὲν εἰς τοὺς σοφοὺς λόγους καὶ τὰς ὀρθὰς ἀποδείξεις τοῦ γέροντος Κοραῆ, ἀλλὰ δὲν ἐνέδωκα, εἰμὴ μόνον ἀπὸ φόβου τοῦ ὀπισθεν αὐτοῦ καθήμενου Ἡρακλείδου· ἀνεχώρησα λοιπὸν σκυθρωπὸς μὲν καὶ σύννους, ἀλλ' ἐπίσης μωρὸς ὡς καὶ πρότερον.

Κεφ. Γ'.

Ἡ ἀναγνώρισις.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰσέρχεται εἰς τὸν θάλαμόν μου νεανίας ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ἐνδεδυμένος χρυσοκέντητον στολὴν ὑπηρετοῦ καὶ φέρων ἐπὶ κεφαλῆς τρίγωνον πῖλον κεκοσμημένον διὰ ποικιλοχρῶν πτερῶν, καὶ μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως μὲ λέγει, ὅτι ἡ Κυρία αὐτοῦ Κομητέσσα Ἀβενδρότη, Γερμανὶς καὶ συμπολίτις μου, ἔχουσά τι σπουδαῖον νὰ με διακοινώσῃ, μὲ περιμένει ἐπὶ τῆς ἀμάξης αὐτῆς πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξενοδοχείου μου· ἔσπευσα λοιπὸν νὰ καταβῶ ἀμέσως καὶ βλέπω λαμπρὸν ἀμαξάν, ἔνδον τῆς ὁποίας ἐκάθητο χαριέσσα νέα γυνή, ἥτις μ' ἐνευσε νὰ εἰσελθῶ καὶ νὰ καθίσω παρ' αὐτῆ, ὅπερ καὶ ἔπραξα χαιρετήσας μετὰ σεβασμοῦ· ὁ δὲ ὑπηρετῆς ἔκλεισε τὴν θύραν τῆς ἀμάξης, ἥτις μετὰ ὀλίγην ὥραν ἐσταμάτησεν ἔμπροσθεν μεγαλοπρεποῦς τινος οἰκίας, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναβάντες εἰσελήθομεν εἰς λαμπρῶς ἐστολισμένην αἴθουσαν, ὅπου ἡ Κομητέσσα Ἀβενδρότη μὲ παρεκάλεσε νὰ περιμείνω· ἐκάθησα λοιπὸν ἐπὶ πολυτελοῦς ἀνακλινητηρίου καὶ μετὰ τινος στιγμᾶς ἡ ῥηθεῖσα οἰκοδέσποινα ἐξεληθούσα καὶ καθίσασα πλησίον μου, — δὲν μὲ γνωρίζετε, λέγει, Κύριε Βαρθόλδου; — ὄχι, ἀπεκρίθη, ἐκλαμπροτάτη, ἀλλ' ἔμαθον παρὰ τοῦ ὑπηρετοῦ, ὅτι ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐμιλῶ μετὰ τῆς Κυρίας Κομητέσσης Ἀβενδρότη, — δηλαδὴ, ἐπανέλαθεν ἡ χαριέσσα οἰκοδέσποινα, ἐκπέμπουσα κομψὸν στεναγμόν, μετὰ τῆς χήρας τοῦ Κόμητος Ἀβενδρότη· διότι εἶναι περιῖπου δύο ἔτη, ἀφ' ὅτου ἡ θεία πρόνοια ἠυδόκησε νὰ μὲ ἀφαιρέσῃ τὸν μακαρίτην σύζυγόν μου. — Εἰς τὴν εἰδησιν ταύτην ἐψιθύρισα παρηγορητικὰς τινὰς συνήθειαι λέξεις — ἀλλ' ὁμως, ἐπανέλαθεν ἡ χήρα Ἀβενδρότη,

θέλεις εκπλαγῆ, Κύριε Βαρθόλδου, ὅταν μάθης μετὰ πρῶτας ὁμιλεῖς, καὶ πῶτος στενὸς βαθμὸς συγγενείας ἐνόησε ἡμᾶς· διότι ὁ κοινὸς ἡμῶν πατήρ, χηρεύσας πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὡς γνωρίζεις, ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ συζύγου τῆς μητρὸς σου, ἠγάπηθη πτωχῆς τινος νέας Καρολίνας ὀνομαζομένης, τὴν ἑποῖαν καὶ ἐνομφεῦθη μυστικῶς κατὰ τὰ 1796, νομίζων ὅτι ἤθελε ταπεινώσει τὸν κοινωνικὸν αὐτοῦ βαθμὸν δημοσιεύων τὸν γάμον τοῦτον· ἐγὼ δὲ εἶμαι τὸ μόνον τέκνον τοῦ δευτέρου τούτου γάμου, ἐπειδὴ ἡ μήτηρ μου Καρολίνα ἀπέθανεν ἐκ τῆς θλίψεως αὐτῆς ἕξ μῆνας μετὰ τὴν γέννησίν μου, βλέπουσα, ὅτι ὁ πατήρ ἡμῶν ἐπέμενε εἰς τὸ νὰ φυλάττη μυστικὸν τὸν μεταξὺ αὐτῶν γάμον. Καὶ ἔσως μὲν ἡ τοιαύτη διαγωγὴ αὐτοῦ εἶναι συγχωρητέα, ὡς προσελθούσα ἐξ ἐντηρήσεως πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην· ἀλλ' ἡ μετὰ ταῦτα παραμέλησις τῆς ἰδίας αὐτοῦ θυγατρὸς μετεῖχεν ἰκανῆς σκληρότητος· διότι παραδούσε μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς μου εἰς χωρικὴν τινα γυναῖκα, κατοικοῦσαν πλησίον τοῦ Βερολίνου, ἐφρόντιζε μὲν περὶ τε τῆς διατροφῆς καὶ ἀνατροφῆς μου, καὶ ἤρχετο συνεχῶς νὰ με ἐπισκερθῆ εἰς τὴν πενιχρὰν κατοικίαν μου, ἀλλ' οὐδεμίαν περὶ ἐμοῦ ἔλαβε πρόνοιαν εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ, διὸ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἔμεινα πάντι ἔρημος καὶ ἀπροστάτευτος ἐπὶ τὰ ἑτῶν ἡλικίας· ἀλλ' ἡ προστάτρια τῶν ὀρφανῶν θεῖα πρόνοια δὲν με ἔγκατέλειπε· διότι μετὰ δύο περίπου ἔτη εὐγενῆς τις Κυρία ἄτεκνος με παρέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς καὶ μετεκομίσατό με εἰς Βιέννην, ὅπου κατῴκει, με κατέστησεν ἐπισήμως ἰδίαν αὐτῆς θυγατέρα, ἀποθανούσα δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1815 με ἀφῆκε μόνην κληρονόμον τῆς μεγάλης αὐτῆς περιουσίας· εἰς δὲ τὰ 1819 ἐνομφεῦθη μετὰ τοῦ πλουθίου Κόμητος Ἀβενδρότου, ἐξ οὗ ἔσχον υἱόν, τοῦ ὁποῖου καὶ αὐτοῦ ἐστερηθῆν τρεῖς μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου συζύγου μου. Εἶμαι λοιπὸν, φίλτατε ἀδελφέ, ἡ ὁμοπάτριος ἀδελφὴ σου Βιλλελμίνη Βαρθόλδου! . . . Καὶ εἶχον μὲν ἐξετάσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν περὶ σοῦ, ἀλλ' ἔμαθον, ὅτι εὕρισκесο εἰς μακρὰς περιηγήσεις, ἕως οὗ ἰδοῦσα κατὰ τύχην πρὸ τινων ἡμερῶν τὸ σφῶν σύγγραμμα τῶν περιηγήσεών σου καὶ ἐξετάζουσα μόλις ἠδῆνηθῆν σήμερον νὰ πληροφορηθῶ τὴν κατοικίαν σου καὶ νὰ ἀξιωθῶ τοῦ νὰ σε ἀπολαύσω· ἡ δὲ εὐχαρίστησις τὴν ὁποίαν ἤδη αἰ-

σθάνομαι, με φαίνεται πολυτιμότερα τοῦ ἀπείρου καὶ ἀχρήστου πλούτου, τοῦ ὁποῖου ἡ προστάτις μου καὶ ὁ μακαρίτης σύζυγός μου με ἀφῆκαν κυρίαν.

Ταῦτα λέγουσα ἔπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου καὶ με περιεπτύσσετο καταδρέχουσά με διὰ τῶν τρυφερῶν αὐτῆς δακρύων· ἡ ἐκπληξίς, ἡ χαρὰ καὶ πᾶν εἶδος αἰσθημάτων εἶχον κυριεύσει τοιουτοτρόπως τὴν ψυχὴν μου κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὥστε χωρὶς νὰ προσέρω οὐδὲ λέξιν, ἐναγκαλισθεὶς καὶ ἐγὼ τὴν μόνην ἀδελφὴν μου, συνέχευε τὰ δάκρυά μου μετὰ τῶν δακρύων αὐτῆς καὶ ἔμεινα ἐπὶ πολὺ εἰς ἐνθουσιώδη καὶ παράφορον τινα ἔκστασιν.

Ἐπὶ τέλους τὰ δάκρυα ἀμροτέρων ἔπαυσαν, ὠμιλήσαμεν περὶ τοῦ μακαρίτου πατρὸς ἡμῶν, περὶ διαφόρων οἰκογενειακῶν ἀντικειμένων, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ἀδελφὴ μου ἔστρεψε τὴν ὁμιλίαν περὶ τοῦ συγγράμματος τῶν περιηγήσεών μου, τὸ ὁποῖον με ἔδειξεν ὅτι εἶχεν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον αὐτῆς, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπήνεσε μετὰ τὸσαύτης εὐφυΐας καὶ ὀρθῆς κρίσεως, ὡς ἐγὼ τότε ἐφρόνου ἐναντίον ὄλων τῶν πρὸ μικροῦ σφῶν παρατηρήσεων τοῦ γέροντος Κοραῆ, ὥστε ἐξ ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἠσθάνθη διπλασιασθῆσαν ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὴν πρὸς αὐτὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην.

Περὶ τὰς δέκα τῆς ἐσπέρας ὑπηρετῆς παρουσιάσθεις εὐσεβάστως ἀνήγγειλεν, ὅτι τὸ δεῖπνον ἦτον ἑτοιμον, καὶ ἡ Κομητέσσα ἀδελφὴ μου, θέσασα τὸν γάλακτος λευκότερον αὐτῆς βραχίονα ὑπὸ τὸν ἰδικόν μου, με ὠδήγησεν εἰς ἕτερον ἐπίσης λαμπρὸν θάλαμον, ὅπου ὑπῆρχε παρεσκευασμένη πολυτελῶς κεκοσμημένη τράπεζα, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐκαθίσταμεν ὁ εἰς ἀντικρὺ τοῦ ἄλλου τὸ δεῖπνον ἦτο μεγαλοπρεπέστατον καὶ διψιλέστατον· μετὰ δὲ ταῦτα ἡ ἀδελφὴ μου, ἀφοῦ ἔνευσε πρὸς τοὺς ὑπηρετάς νὰ παραμερίσωσιν, α ἀδελφέ, με λέγει, ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ με ἀξήσῃ χήρην εἰς τοιαύτην νέαν ἡλικίαν, καὶ πρὸς τούτους νὰ συναφαιρέσῃ ἀπ' ἐμοῦ σχεδὸν ταῦτοχρόνως καὶ τὴν μόνην ἐπὶ γῆς παρηγορίαν μου, τὸν μονογενῆ υἱόν μου, ἀφήσας με μόνον ἀπειρα καὶ ἀνωφελεῖ πλούτη, τῶν ὁποίων ἡ κατοχὴ μέχρι ταύτης τῆς στιγμῆς μᾶλλον ἤξενεν ἢ ἐπαρηγόρει τὴν μελαγχολίαν μου· διότι στερηθεῖσα πᾶν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τιμαλφέστερον ἐπὶ γῆς, ὕψανῃ χήρᾳ καὶ ἄπαις, καὶ μὴ δυναμένη ποτὲ νὰ παραβῶ τὴν αἰώ-

νιον πίστιν τὴν ὁποίαν ἀπαξ ὤμωσα πρὸς τὸν μακαρίτην σύζυγόν μου καὶ νὰ ἔλθω εἰς δεύτερον γάμον, ἐνόμιζον ἐμαυτὴν μόνην ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ δυστυχῆ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ζωῆς μου· ἀλλ' ἤδη ὅτε ἡ θεῖα πρόνοια, εὐσπλαγχνισθεῖσα φαίνεται τὴν μοναξίαν μου, με ἤξιωσε ν' ἀπολαύσω τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφόν μου, ἐπιθυμῶ νὰ μείνωμεν ἀχώριστοι διὰ παντός! ναί! . . . φίλτατε ἀδελφέ, εἰς τὸ ἐξῆς θέλει συζῶμεν, καὶ ἐὰν ἡ πενιχρὰ αὐτῆ οἰκία μου, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικῶ πρὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν δὲν σε ἀρέσκη, δύνασαι ν' ἀγοράσῃς τὴν λαμπροτέραν τῶν Παρισίων, ἡ ὅπου ἀλλοῦ ἔχεις εὐχαρίστησιν ἔχω χρηματικὴν περιουσίαν δέκα ἑκατομμυρίων φράγκων, τῆς ὁποίας εἶσαι ὁ ἀπόλυτος κύριος καὶ δύνασαι νὰ μεταχειρισθῆς κατὰ τὴν ἀρέσκειάν σου.

Μετὰ τὴν ὁμιλίαν ταύτην ἠδελφικῶς ἐγκαρδίως τὴν ἀδελφὴν μου, διηγήθη πρὸς αὐτὴν εἰλικρινῶς ὅλα τὰ περιστατικά τῆς ζωῆς μου, μέχρι τοῦ πρὸς τὴν Βιολάντην ἔρωτός μου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδωκα τὴν κατὰ μέγα μέρος φθορὰν τῆς περιουσίας μου, ἀποκρύψας μόνον τὴν περὶ τῶν περιηγήσεών μου ἀλήθειαν καὶ τὴν μετὰ τοῦ Κοραῆ σκηνήν, καὶ τούτο φοβούμενος μὴ προσβάλω τὴν φιλοτιμίαν τῆς εὐαισθητοῦ ψυχῆς τῆς ἀγαπητῆς ἀδελφῆς μου.

Εἰς δὲ τὴν μίαν περίπου ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἡ ἀδελφὴ μου με ὠδήγησεν εἰς λαμπρῶς ἐστολισμένον κοιτῶνα καὶ εὐχηθεῖσά μοι τὴν καλὴν νύκτα ἀνεχώρησεν· ἐγὼ δὲ, βεβαρυμένος ὑπὸ τε τοῦ Καμπανίου οἴνου καὶ τῶν ἀντικειμένων καὶ παραδόξων συμβεβηκότων τῆς ἡμέρας, κατακλιθεὶς ἐπὶ τῆς ἐκεῖ μαλακῆς κλίνης ἐκοιμήθη νήδιμον ὕπνον.

Τὴν ἐπαύριον περὶ τὰς ἐννέα πρὸ μεσημβρίας ἐξυπνίσας μετέβην εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου εὗρον τὴν ἀδελφὴν μου καθημένην καὶ ἀναγινώσκουσαν τὸ σύγγραμμά μου. Μετὰ δὲ τὰς συνήθεις πρωϊνάς φιλοφρονήσεις, ἡ Βιλλελμίνη κράξασα τὸν ὑπηρετὴν διέταξεν αὐτὸν νὰ φωνάξῃ τὸν ἐπιστάτην τῆς οἰκίας αὐτῆς· οὗτος δὲ ἐξεληθὼν ἐπανῆλθεν μετὰ τινος καθ' ὅλας τὰς διαστάσεις ἐξογκωμένου προγαστρος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ Βιλλελμίνη δεικνύσασά με » ἡ εὐγενία του εἶπεν, εἶναι ὁ ἀδελφός μου ἱππότης Βαρθόλδου, τοῦ ὁποῖου τὰς διαταγὰς θέλεις ἀκούει ὡς μόνου ἐνταῦθα κυρίου· καὶ οὗτος μὲν χαιρετήσας με μετὰ βιβυτάτης

ὑποκλίσεως ἀνεχώρησεν· ἐγὼ δὲ ἐξεληθὼν ἐφ' ἀμάξης καὶ συνωδευμένος ὑπὸ τοῦ νεανίου ἐκείνου ὑπηρετοῦ, μετέβην εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μου, καὶ ἐξοφλήσας τοὺς μετὰ τοῦ ξενοδόχου λογαριασμούς μου, ἔλαβον μετ' ἐμοῦ τὰ πράγματά μου καὶ μετεκομίσθην εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀδελφῆς μου. Ὀλίγην δὲ ὥραν μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου, ἐν ᾧ συνδιελεγόμην μετὰ τῆς Βιλλελμίνης, παρουσιασθεὶς ὁ προγαστρωρ ἐπιστάτης με ἠρώτησεν εὐσεβάστως, κατὰ ποίαν ὥραν διατάττω νὰ ἦναι ἑτοιμον τὸ πρόγευμα, ἠθέλησα νὰ ἐρωτήσω τὴν γνώμην τῆς Βιλλελμίνης, ἀλλ' αὐτὴ με ἀπήντησεν ὅτι τούτο ἐξήρηται ἀπὸ τὴν ἀρέσκειάν μου, ὡς μόνου κυρίου· προσδιώρισα λοιπὸν τὴν δωδεκάτην διὰ τὸ πρόγευμα καὶ τὴν πέμπτην μετὰ μεσημβρίας διὰ τὸ γεῦμα.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἡ ἀδελφὴ μου με εἶπεν, ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐρωτάσῃ τὴν ἐντάμωσιν ἡμῶν διὰ τινος λαμπροῦ γεύματος, εἰς τὸ ὁποῖον με ἐπρόβαλε νὰ προσκαλέσω καὶ τοὺς ἐν Παρισίους φίλους μου· ἐνέκρινα τὴν πρότασιν ταύτην καὶ κράξας τὸν ἐπιστάτην καὶ διατάξας αὐτὸν νὰ προετοιμάσῃ λαμπρὸν γεῦμα διὰ εἴκοσιν ἀνθρώπους, καὶ προσδιορίσας μετ' αὐτοῦ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐξαιρετικῶν οἴνων, ἐξῆλθον πεζός, ἅμα μὲν πρὸς περίπατόν, ἅμα δὲ καὶ διὰ ν' ἀπαντήσω τινὰς ἐκ τῶν φίλων μου, τοὺς ὁποῖους νὰ προσκαλέσω εἰς τὸ γεῦμα.

Πρὸς τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίας ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τινων ἐκ τῶν προσκεκλημένων φίλων· εἰσελθὼν δὲ ἐζήτησα τὴν ἀδελφὴν μου διὰ νὰ παρουσιάσω αὐτοὺς, ἀλλ' εἰς ὑπηρετῆς με ἀπήντησεν, ὅτι ἐξῆλθεν ὀλίγον ὑπερὸν μετ' ἐμῆ· παρεκάλεσα λοιπὸν τοὺς φίλους μου νὰ περιμείνωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ μετέβην εἰς τὸν ἰδιαιτέρον μου κοιτῶνα διὰ νὰ ἀλλάξω τὸ ὑποκάμισόν μου· ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου, ὅτε δὲν εἶδον ἐκεῖ τὰ δύο κιβώτιά μου, τὰ ὁποῖα εἶχον μετακομίσει πρὸ τινων ὠρῶν ἐκ τοῦ ξενοδοχείου μου, καὶ ἐξ ὧν τὸ μὲν περιεῖχε τὰ φορέματα, τὸ δὲ ὅλην τὴν μείνασαν χρηματικὴν μου περιουσίαν, συνισταμένην εἰς 50 χιλ. περίπου φράγκων εἰς χρυσὸν καὶ τραπεζικὰ γραμμάτια· αἱ κραυγαί μου ἔφερον εἰς τὸν κοιτῶνα τοὺς φίλους μου καὶ ὅλους τοὺς ὑπηρετάς, μετὰ τῶν ὁποίων ἐζήτησαν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν νεανίαν ἐκεῖνον ὑπηρετὴν· ἀλλὰ

μή βλέπων αὐτόν, ποῦ εἶναι ἡ Κυρία σου; ἤρω-
τησα τὸν προγιάστωρα ἐπιστάτην—ἀπέθανε!.. κύριε
Ἰππότα, μὲ ἀπήντησεν οὗτος — τί φλυαρεῖς ἀνόητε;
ἐπανέλαβον — κατὰ δυστυχίαν, Κύριε, εἶπεν ἐκεῖνος,
δὲν φλυαρῶ· διότι ἡ μακαρίτις σύζυγός μου ἀπέθανε
πρὸ ὀκτώ ἡδὴ ἐτῶν ἔτάφη εἰς Βερσάλλας, ὅτε..-τίς
σ' ἐρωτᾷ, εἶπα διακόψας αὐτὸν μετὰ θυμοῦ, περὶ τῆς
συζύγου σου; σ' ἐρωτῶ περὶ τῆς Δεσποίνης σου, τῆς κυ-
ρίας τῆς οἰκίας ταύτης, τῆς Κομητέσσης Ἀβενδρό-
της; — μὲ συγχωρεῖτε, κύριε Ἰππότα, μὲ ἀπήντη-
σεν ὁ προγιάστωρ, ἡ κυρία Κομητέσσα Ἀβενδρότη δὲν
εἶναι κυρία τῆς οἰκίας ταύτης· διότι τὴν οἰκίαν ταύ-
την ἔχω τακτικῶς ἡγορασμένην ἐγὼ αὐτὸς ἐνώπιον
δύο Συμβολαιογράφων, καταστήσας ἐν αὐτῇ τὸ ξε-
νοδοχεῖόν μου, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ ἀνάμνησις τῆς μα-
καρίτιδος συζύγου μου μὲ ἐβίασε νὰ παραιτήσω τὰς
Βερσάλλας καὶ νὰ μεταβῶ εἰς Παρισίους· ἐνοικίασα
δὲ ἀπὸ χθὲς πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης
ὀκτὼ δωμάτια μετὰ τῶν ἐπίπλων αὐτῶν πρὸς 300
φράγκα τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ κατοικήσητε μετὰ τῆς
ἐκλαμπροτάτης ὑμῶν αὐταδέλφης· ἐντοσοῦτω σὰς
εἰδοποιῶ, ὅτι τὸ γεῦμα εἶναι ἔτοιμον—πῶς, ἔκραξα,
αὐθάδη! ἡ οἰκία αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς τὴν Κομητέσσαν
Ἀβενδρότην, καὶ διατὶ λοιπὸν δὲν μὲ εἶπες τοῦτο
ἀπὸ χθὲς; Ποῦ εἶναι τὰ δύο κιβώτιά μου; . . . —
Κύριε Ἰππότα, ἐπανέλαβεν ἀταράχως ὁ προγιάστωρ
ἐκεῖνος ἐπιστάτης, ἡ ξενοδόχος, παρακαλῶ νὰ εἰσθε
μετριώτερος εἰς τὰς ἐκφράσεις ὑμῶν· διότι ὀμιλεῖτε
πρὸς πολίτην Γάλλον, ἔχοντα τὴν τιμὴν νὰ ὑπηρε-
τήσῃ τὴν κατρίδα ὡς ἐνωματάρχης τοῦ δεκάτου ὀγ-
δοῦ τάγματος τῆς ἐθνικῆς φρουρᾶς ἐπὶ τῶν λαμ-
πρῶν ἡμερῶν τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἐγὼ εἶμαι ξενοδό-
χος· ἡ κυρία ἐκεῖνη ἦλθε χθὲς μετὰ τῆς ἀμάξης ἢ τοῦ
ὑμετέρου ὑπηρετοῦ καὶ ἐνοικίασεν ἐν ὀνόματι ὑμῶν,
τοῦ κυρίου Ἰππότου Βαρθόλδου, τὸ οἶκημα τοῦτο· μετ'
ὀλίγον ἦλθατε καὶ ὑμεῖς μετ' αὐτῶν· σήμερον δὲ τὸ
πρῶν μὲ ἔκραζατε καὶ ἐνώπιον ὄλων τούτων τῶν
ὑπηρετῶν μου, ἐπεκυρώσατε τοὺς λόγους τῆς ὑμετέ-
ρας ἀδελφῆς, κηρυχθέντες ὡς μόνος κύριος ἐνταῦθα·
ἀνεγνώρισα λοιπὸν καὶ ἀναγνωρίζω ὑμᾶς μετὰ θα-
βυτάτης ὑποκλίσεως ὡς τοιοῦτον, μέχρις οὗ πληρώ-
σαντές με ἀναχωρήσητε· δὲν ἦτο δὲ χρεὸς μου οὔτε
νὰ εἶπω πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ποῖαν ὥραν ἦλθε καὶ ἐνοι-

κίασεν ἡ ὑμετέρα αὐταδέλφη τὸ οἶκημά μου, διότι
ὀφείλετε νὰ γνωρίζητε τοῦτο μᾶλλον ὑμεῖς ἢ ἐγὼ, οὔ-
τε νὰ φυλάττω τὰ ὑμέτερα κιβώτια· ἢ περιπλέον δὲν
συνεθίζω νὰ ὀμιλῶ περὶ πραγμάτων, περὶ τῶν ὀφεί-
λων δὲν ἐρωτῶμαι· ἐγὼ μάλιστα, ὅστις γνωρίζω κα-
λῶς ἐκ πείρας, ὅτι ὑμεῖς οἱ Μεγιστάνες ἀπατεῖτε
παρ' ἡμῶν τῶν ξενοδόχων καὶ λοιπῶν ἰδιωτῶν, νὰ
εἴμεθα βραχυλόγοι καὶ συνισταλμένοι ἐνώπιον ὑμῶν
καὶ ὅστις καυχῶμαι, ὅτι κατέχω ἐντελῶς τὸ προ-
τέρημα τοῦτο· ἐντοσοῦτω κύριε Ἰππότα, τὸ γεῦμα
περιμένει τὰς ὑμετέρας διαταγὰς, καὶ εἶναι ἀμαρ-
τία γεῦμα, διὰ τὸ ὅποιον ἐξωδεύθησαν τέσσαρες χι-
λιάδες φράγκα, νὰ φλυγῶνται παρὰ καιρὸν τοῦτο μᾶ-
λιστα μὲ δυσχερεστὴν μεγάλως, διότι παραβλάπτει-
ται ἡ φήμη τῶν ἐξαιρέτων φαγητῶν τοῦ ξενοδοχείου
μου. — Εἰς τὸν διάβολον, ἔκραξα, καὶ σὺ καὶ τὸ
γεῦμά σου καὶ ἡ φήμη τῶν φαγητῶν τοῦ ξενοδοχείου
σου! ἐγὼ ἐληστεύθην, ἢ δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὴν ὑπῆρ-
χε συνεννόησις μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς δολίχης ἐκεῖνης γυ-
ναϊκός! . . . θέλω νὰ τρέξω ἀμέσως εἰς τὴν Ἀστυ-
νομίαν καὶ . . . — ὄχι, κύριε Ἰππότα, μὲ ἀπήν-
τησεν ὁ προγιάστωρ ξενοδόχος, πρὶν νὰ μὲ πληρώ-
σητε δὲν δύνασθε νὰ ἐξέλθητε ἐνταῦθα· καὶ ταῦτα
λέγων διέταξε τοὺς ὑπηρετάς νὰ μὲ ἐμποδίσωσιν·
ἐζήτησα λοιπὸν τινὰ τῶν μετ' ἐμοῦ ἐλθόντων προ-
κεκλημένον φίλων μου, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἀντ' ἐμοῦ εἰς
τὴν Ἀστυνομίαν, ἀλλ' οὔτοι φαίνεται εἶχον ἤδη ἀνα-
χωρήσει ἅμα εἶδον ἀρξάμενην τὴν σκηνὴν ταύτην.

Ὁ ξενοδόχος λοιπὸν πέμψας ὑπηρετὴν ἐκάλεσεν
ἐκεῖ ἀξιωματικόν τινα τῆς Ἀστυνομίας, ὅστις ἀκού-
σας μετὰ μεγίστης ἀδιαφορίας καὶ ἠπιότητος τοὺς
λόγους ἀμφοτέρων, καὶ θεωρήσας τοὺς λογαρια-
σμοὺς τοῦ ξενοδόχου ἀναβαίνοντας εἰς φράγκα 4560
καὶ 1900, ἐκτιμηθέντος τοῦ παραγγελθέντος γεύ-
ματος μόνον ἀντὶ τοῦ ἡμίσεως, κατὰ γενναίαν συγ-
κατάβασιν τοῦ προγιάστορος, τὴν ὅποιαν αὐτὸς οὔ-
τος ὁ ἀξιωματικὸς τῆς Ἀστυνομίας ἀπήτησε καὶ ὑ-
πεστήριξεν, ἐπὶ τέλους ἀπεφάνθη ὅτι χρεωστῶ μὲν
νὰ πληρῶσω ταῦτα ἀμέσως πρὸς τὸν ξενοδόχον,
ἀλλ' ἐπειδὴ ἠπατήθην ὑπὸ τῆς λεγομένης Κομητέ-
σσης Ἀβενδρότη, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ καταμηνύσω
αὐτὴν εἰς τὸν Εἰσαγγελέα κατὰ τὸ ἀσθρον, δὲν ἐξέυ-
ρω ποῦτον, τῆς ποινικῆς δικονομίας. Ἐπειδὴ δὲ δὲν
εἶχον οὐδὲ ὄβολον, ὁ προγιάστωρ ξενοδόχος μ' ἐσύ-
στησεν ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ φύλαξιν τοῦ ἀξιω-
ματικοῦ τῆς Ἀστυνομίας, ὅστις μετὰ μεγίστης εὐ-
γενείας καὶ καπνίζων χαριέντως τὸ σιγάρον αὐτοῦ,
μὲ μετεκόμισε καὶ κατέκλεισεν εἰς τὴν σουλακὴν
τῆς ἁγίας Πελαγίας. (ἀκολουθεῖ.)